

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ה' (תשפ"א)

מאמרים נבחרים משיבויות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

לך לך

זהר המבואר
הפּתּוּר וְהַפּוּד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קדן טלפי ברבור'

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

כ"ג

ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח וגו'.
ופירש רש"י לפי שהיה אהרן בש וירא לגשת,
אמר לו משה למה אתה בש לקרב נבחרת, עד כאן, והוא
תמוה משום שנבחר בזה לא? סתלק הבושה מעליו,
והנה שמעתי מן אדוני אבי זקני זללה"ה פרוש על זה,
מפני שיש לה יראה ובושה מן ה' יתברך לקרב נבחרת, כי
זבחי אלהים רוח נשברה (תהלים נא ט), וכבר נזכר זה
בכתבי האר"י ז"ל: (דגל מחנה אפרים פרשת שמייני)

אוצר פניני החסידות

- אזר גנוז | המשל המובא במדרש . . . . .
- פני מנחם | 'פירה דולקת' - העלאת הניצוצות על ידי התגברות על התאוות . . . . .
- תמדת דוד | העובד את הבורא יתברך טועם מענוג מכלא ואינו מצפה לשום שכר . . . . .
- עטרת ישראל | חז"ל התיירו לקדם התורה ומצות שלא לשמה פיון בשבתחלת שנות האדם אינו מרגל בעבודת הבורא אף הפגנה צריכה להיות להגיע לבסוף ללשמה . . . . .
- מאור ושמש | הקב"ה הטיח לאברהם ששם בהיותו בדרך יוכל לקדם הנקטת אורחים ולקרב הבריות לדרך ה' . . . . .
- חיים ושלום | מעלת אברהם ושרה שאף בהיותם נרדפים לא חדלו מלעסוק בקרוב הבריות . . . . .
- מזהר"ש מבעלזא | 'בחזרתו פגע הקפוטני - רק בחזרתו הבין שמטרת נסיעתו הייתה להרבות פעלים לעבודת הבורא . . . . .
- תפארת שלמה | כל מנמת אברהם אבינו הייתה לגלות אלקותו יתברך בעולם ובכחו אפשר לבקש גם על דברים גשמיים למען קבודו יתברך | מעשה בהתגלות אברהם אבינו . . . . .
- ירע קדש | על האדם לחשב שפלותו ולהגיע להכנעה אף לא יחשב חלילה שאינו כולל להיות צדיק פי אין גבול לרחמי השם יתברך . . . . .
- בית אהרן | יש להתנעע תמיד בעבודה ולא להשאיר באותה מדרגה . . . . .
- לקוטי הלכות | עשר הנסיון הוא מה שלא מראים לאדם מתחלה מה יזכה אם יעמד בו . . . . .
- פתוחי חותם | האדם שומע לצר הרע פיון שותתו לגוף הנאה מיד . . . . .
- יציב פתגם | אף יתכן שאברהם אבינו יתפץ לקבל מתנות . . . . .
- עירון קדושין | השר מרע באמת משמים מעוררים אותו להתעלות מפורגה נמכה שמצא בה עד שייכל לראות ארבע רגלי הפורקה . . . . .
- דברי ישראל | רמז על פנות המחשבה בתפלה . . . . .
- פתוחי חותם | תנאות העולם תחלתם מתוק וסופם מר . . . . .
- מחשף הלבן | הצר טוב מלמד זכות להאדם שעושה רצון ה' . . . . .
- פנים יפות | בקמנו הרשעים שורה רוח רעה ובקמנו הצדיקים שורה רוח קדושה . . . . .
- ספרן של צדיקים | אין לחקות אחרים בעבודת הבורא . . . . .
- דברי יואל | 'והשקה לו צדקה' - אברהם אבינו החשיב להקב"ה את ישועתו לדורות האחרונים כצדקה . . . . .
- מחשף הלבן | להתנדב בשכינה צריך להוסיף קדושה אחר קדושה . . . . .
- תורה אור | ישוב התמיהה הרי בחינת ההולדה היא מהאבות י' ואם פן אף נסלה משרה ה' ונתן לה האות ה' . . . . .
- ערכי יהושע | טעמים שונים לכך שנמול אברהם ז"קא בגיל תשעים ותשע . . . . .
- לקוטי שיחות | באור דברי הרמב"ם שאין אנו מלים עצמנו מחמת ששל אברהם אבינו אלא אף ורק מחמת צווי הקב"ה למשה רבנו . . . . .
- ערכי נחל | על ידי אמירת המלאכים 'קדוש' אנו משיגים את רוממותו העצומה של הקב"ה | באור הענין על דרך משל . . . . .
- אור התורה | בימי החל הניראה עקר ואלו בשבת האהבה . . . . .
- רביד הזהב | בערב שבת יתמלא יראה ובשבת יעבד מתוך אהבה . . . . .
- אור הנקמה | בחל הנקמה מראה קדי לברו הניצוצות, אף בשבת על ידי אהבה . . . . .
- בני יששכר | יום השבת מסגל לאהבה . . . . .
- אבני גזר | בשבת פטורים מעל התפילין פיון שהעבודה היא מאהבה . . . . .
- אורב ישראל | שלושה יסודות אש רוח ומים והמדות המתעוררות מהן . . . . .

אוצרות גאוני הדורות

- בגדי אהרן | כל הברכות סמוכות על ברפת אברהם . . . . .
- בית אהרן | ירדת אברהם למצרים סימן לירידתם של ישראל . . . . .
- אריץ המדה | תקון כל הנמים והשנים על ידי תשובה מאהבה . . . . .
- רמת שמואל | עם הדומה לחמור . . . . .
- אמרי שפר | טעם עושרו של לוט קדי שיפדר מאברהם אבינו . . . . .
- לקוטי אמרי אל- | גאלת ישראל כשתקלה פרוטה מן הכיס . . . . .
- שדה הארץ | מניעת אברהם אבינו מלהחזיר למלך סדום רכוש לוט הגזול . . . . .
- שינוי מצוה | אכל אברהם אבינו מפתו וזינו של מלכי צדק בהיותו כהן ה' . . . . .
- אמרי אש - אהל דוד | כבדת אברהם אבינו שתתקדם הבטחת ירשת הארץ לאליעזר תלמידו לפי ששל המלמד בן חברו תורה כאלו ילדו . . . . .
- תפארת יהונתן | צווי קריאת השם 'שרה' לאברהם אבינו, ולא לשאר בני דורו שקראו לה 'ספה' . . . . .
- עפעפי שחר | קריאת השם שרה לאחר שהגיע אברהם אבינו לתכלית השלמות . . . . .
- פני אריה | לאחר שנצטוו אברהם על המילה נעשה ערל בזמנו ואין הקב"ה נגלה על ערל . . . . .
- שכט סופר | כשמתקדש שם ה' בריבים אין מנמים מהנזיות . . . . .
- מי מנוחות | הגנת אברהם אבינו על ידי הקב"ה בעצמו ולא על ידי המלאכים . . . . .
- תפוחי זהב | הסרת הדברים המטורדים מעבודת ה' אינה מנקה משכר המצוות לעתיד לבוא . . . . .
- פה קדוש | הסלקות השם יתברך קדי שלא יתביש אברהם אבינו למול את עצמו . . . . .
- וידבר משה | חשש אברהם אבינו לממול את עצמו קדי שלא תסתלק השכינה מתוך יסורי ועצבות המילה . . . . .
- מעשי צדיקים . . . . .
- יומא דהילולא . . . . .
- ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה . . . . .
- זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד . . . . .

נושאים בפרשת לך לך

הציץ עליו בעל הבירה

אור גנוז

רבי שלום משאץ זיע"א

המשל המובא במדרש

אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת, אמר האמר שהבירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה, כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו אני הוא בעל העולם (ב"ר ל ט א).

דברי הרמב"ם

אברהם אבינו עליו השלום היה משקע בין הפשדים השוטים בשטיותם במיני העבודה זרה, ועין רמב"ם (הלכות עכו"ם פ"א) באריכות גדול מאברהם אבינו עליו השלום שצעק ואמר היאך אפשר שהגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג וכו', אי אפשר לבירה בלא מנהיג, עד שהציץ עליו בעל הבירה ואמר לו אני בעל הבירה.

ומאז נתגדל ונתקדש בתורה וחקמה וכל מיני החכמות ונלחם עם הפשדיים ושבר צלמי אביו, והתאמץ לדרש בפני העם לפרסם אלהותו יתברך, עד שגלוו אליו אלפים ורכבות מהם אנשי בית אברהם והלך ממדרגה למדרגה, [עד כאן תכן דברי הרמב"ם עין שם].

אברהם אבינו השתוקק למצא היכן מצוי בעולם הזה הדבר ממנו נתן ללמד את כל חכמת התורה ועבודת הבורא ונגעה שהכל גנוז באדם עצמו | באור הענין באופן נפלא

ונראה לי, דהנהגה ידוע מנהג מלכים והשרים, שבסוף הארמון הנפלא בונים חדר

אחד קטן מאד ובו בקטנות כל עניני הארמון, כדי שאם יבואו חכמים לראות איך נבנה הארמון לא יצטרכו לשוטט בכל הארמון, רק בחדר הקטן הזה לומד ויודע כל עניני הארמון הגדול.

ואמר אברהם אבינו עליו השלום, אני זכיתי שבצל הבירה הציץ עלי וראה עניי ויגיעי לבקש האמת לאמתו, וברוך ה' שמצאתי, אבל איה מקום כבוד הבית הקטן אשר בו כל עניני התבל שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו וממנו אלמד התורה והמצוה והחכמה והמדע.

עד שפעל בתפלותיו הקדושים לקל חי וקיים ונתנו לו מתנה משמים רב ללמדו, והוא המלאך צדקיא"ל, וגלה לו הל"ב נתיבות החכמה במסרת הברית [ואמר לו נתיבות החכמה הם ל"ב] כמנזן שנים שבפיד הן, וכן הפל (כמו שכתב בהקדמת פירוש הראב"ד ז"ל על ספר יצירה).

ואמר לו, אתה מבקש את החדר הקטן הנפלא, 'אתה' הנה החדר הקטן, כמו שכתב הראב"ד שם במשנה ראשונה, וזה לשונו: צריך אתה לדעת שכל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו כנגדו ברא באדם, שנאמר 'נעשה אדם בצלמנו כדמותנו' (בראשית א כו), וכל זה כדי שיתבונן מתוך הנגלה את סתרי החכמה, ומבשרי אהנה אלוה פרוש האיקרים אשר נסדרו אחר עוריי ונחקקו וכו', עין שם.

ובתקוני זהר (תיקון ט): ואברים דבר נש כולוהו אנון מסדרין על סדרי בראשית ובגין דא אתקרי בר נש עולם קטן, וברבה קהלת

נושאים בפרשת לך לך

המקומות הקשים לתן כח לזרעו שיהיו יכולים להחזיק מעמד גם בקשי הגלות, ואפלו בעת שקשה ביותר כאשר צר ביותר יש עדין את הנקדה של אברהם אבינו בכל איש ישראל ובכל מצב שהוא שיהיה בכחו להתעלות ולהתקרב, וזהו דאיתא (עירובין יט.) שאברהם אבינו יושב על פתחו של גיהנם ואינו מניח למי שהוא מהול להכנס לשם, הינו שפחו מסייע אפלו על פתחו של גיהנם (שנת תשנ"ה):

עבודת הבורא לשמה

חמדת דוד

רבי דוד צבי מנייטטאדט זיע"א

העובד את הבורא יתברך טועם תענוג מפלא ואינו מצפה לשום שכר

לך (יב א.) פ"ש רש"י ו"ל להנאתך וטובתך. צריך להבין זה, דהא קשה לומר דאברהם אבינו עליו השלום עבד על מנת לקבל פרס.

הנה הענין הוא, דכתיב 'טעמו וראו פי טוב ה' (תהלים לד ט), פי מי שעובד ה' באמת וטועם מעבודת ה', בודאי מחמת חשקו ותשוקתו אל הבורא יתברך שמו יש לו ענג ונחת רוח שאין לשער, מעין עולם הבא, והוא כאלו רואה בעיניו ממש, וזהו שאמר הכתוב: 'טעמו', התחילו לטעם מנפת צוף עבודת ה', ואז 'וראו פי טוב ה''. תראו טוב ה' ונעמו, וזה אינו עובד לשום קבלת פרס פי זהו השכר היותר גדול.

העובד על מנת לקבל פרס נמשל לכן שנחלה ואכל אך ורק על ידי תשלום ממון

וכמו שהמשילו בספרים הקדושים את העובד על מנת לקבל פרס, לבן יחיד שנחלה, וספר אביו לאוהבו שבנו יחידו נחלה ועקר

(ט טו) 'עיר קטנה' זה העולם 'ומצא בה איש מסבן ותכם' זה נח וכו', דאלין אנון טעמי מצות דלא אתיהיבו לגלגה, ועין מזה בזהר הקדוש (פנחס רלה) סוד ה' ליראיו.

ואברהם אבינו עליו השלום לא היה לו מלמד, כמו שכתב הרמב"ם ז"ל [בהלכות עכו"ם פ"א], ובחכמתו וקדושתו זכה לידע התורה והמצוה מאביו ומהבעלי חיים, כמו שאמר רבי יוחנן (עירובין י:) אלמלא נתנה תורה היינו למדין צניעות מחתול ועריות מיונה וגזל מנמלה וכו' (פסח אות יב):

פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

'בירה דולקת' - העלאת הניצוצות על ידי התגברות על התאוות

איתא בשפת אמת בשם החרושי הרי"ם ז"ל: ראה בירה דולקת (ביר לט א) הוא מלשון 'פי דלקת אחר' (בראשית לו לא), והפנה הוא כדאיתא בספרים על מה שאמר יעקב אבינו ללבן 'מה פשעי ומה חטאתי פי דלקת אחר', שתמה יעקב אבינו, הרי הוצאתי וטהרתי מך הכל ואיזו נקדה נשארה עוד אצלך שהיא הדולקת אחרי.

וכן הפרוש גם כן, אברהם אבינו ראה בירה דולקת, הינו שראה עולם מלא בתאוות ובהם ניצוצות קדושות, והבין שאותו ניצוץ קדוש הוא המקום את הפאנה וגורם לאדם להמשיך אחר הפאנה, בירה דולקת, ועל ידי שמתגברים על הפאנה מעלים את הניצוצות הקדושות.

אברהם בדר לו הנליות

ואיתא (שמ"ר נא ז) אברהם אבינו בדר את הגליות, הינו שהכניס עצמו בכל

הבא ששם יהיה שלש מאות ועשר פעמים ככה.

באור דברי רש"י על פי הנ"ל

וזה פונת רש"י ו"ל לך לך להנאתך, הגם שהליכה זו להנאתך כמו שאמרו באן אי אתה זוכה לבנים וכיו', מכל מקום לטובתך, העקר לקבל טוב ה' ונעמו מעשית צווי השם יתברך באמור 'טעמו וראו פי טוב ה'', שפזזה תקבל הטוב האמתי, מה רב טובך על ידי קיום מצות הבורא יתברך שמו]:

עטרת ישראל

רבי ישראל מבאהפאלי זיע"א

חז"ל התירו לקיים התורה ומצות שלא לשמה כיון שבתחלת שנות האדם אינו מרגיל בעברות הבורא אך הכונה צריכה להיות להגיע לבסוף ללשמה

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וגו'. עד ויהי ברכה. התורה מרמזת דרך הליכתו לעבודת הקדש, כי לתכלית זה נברא האדם בעולם הזה לקיים התורה והמצוה. אמן לפתח חטאת רובין, ותיצר הרע נברא תכף עם האדם ובכל יום מתגבר על האדם להטותו מדרך הטוב.

ולכן התירו חכמינו ו"ל ואמרו בחכמתם (פסחים ג.) לעולם יעסק אדם בתורה ומצות אפלו שלא לשמה שמתוף שלא לשמה יבוא לשמה. והוא על מנת שיקראונו רבי על מנת שיקראונו עשירי, אבל לא לקנתר חס ושלום.

ובדרך זה יכול האדם בקל להרגיל את עצמו בדרך התורה ועבודה מנערוותו וגם פי זקין לא יסור ממנה. וכאשר יהיו כל אברי

המתלה היא שאינו רוצה לטעם שום דבר. והלך אוהבו ונתן לבנו דינר זהב שיאכל, ואכל. ובא האוהב בשמחה ואמר להאב, הלא בנך בריא הוא, פי אכל לעיני על ידי שנתתי לו דינר זהב.

והשיב האב, הלא מנה מוכח להפוך שהיא חולה, כיון שלא אכל עד שנתת לו קמון, והלא צריך לאכל מטעם תשוקה לאכילה להבראות גופו, והוא אין לו תשוקה. כן שכר העבודה של תורה ומצות הוא גוף התורה ומצות שהם מזון הרוחני לנפש, וכשזוכה לטעם מנה זהו השכר היותר גדול, ואיך שך לקבל עוד פרס.

באור דברי הרע"ב בפרוש מאמר עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק שלש מאות ועשר עולמות

וכמו שכתב הרע"ב בסוף משניות (עוקצין פ"ג מ"ב) על מאמר רבי יהושע בן לוי עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק שלש מאות ועשר עולמות, וזה לשונו: כלומר שהנאה וקורת רוח שיש לכל צדיק וצדיק בעולם הבא הוא שלש מאות ועשר פעמים כנגד כל העולם הזה, שאין עולם הזה פלו רק חלק אחד משלש מאות ועשר ממה שיש לכל צדיק וצדיק נחלה לעולם הבא, עד כאן לשונו.

ואינו מוכן, פי איזה שווי יש לתענוג עולם הזה העשמי לתענוג הרוחני של עולם הבא לומר שתענוג עולם הזה הוא חלק אחד משלש מאות ועשר. והלא אין להם שווי כלל.

אך הכונה היא על תענוג הרוחני שכל צדיק מקבל בעולם הזה מתורה ומצות, שאין ערך אליה, גם זה הוא רק חלק אחד משלש מאות ועשר ממה שיהא לכל צדיק לעולם

נושאים בפרשת לך לך

ונשמות ולבנינים קדושים ותהיה בכחינת נצרך מטעי מעשה ידי להתפאר (ישעיה ס כא), וכמו שנאמר 'ישאל אשר בך אתפאר' (שם מט ג), וכמו שאמרו ז"ל (ברכות ו.) תפלין דמארי עלמא כתיב בהו ומי גוי גדול. ואברכה בממון גם כן כמו שנאמר ארץ ימים בימינה וכל שפן עשר וקבוצ.

ואגדלה שמך, פרוש הנפש של האדם נקרא שמו, כמו שנאמר נפש חיה הוא שמו (בראשית ב יט), איתא בזהר הקדוש (ח"ב צד:) זכה יהבין ליה נפשא זכה יתיר יהבין ליה רוחא קדישא זכה יתיר כו', נמצא בכל פעם תגדל הנפש ביותר. והיה ברכה פרש רש"י הברכות מסורות בדרך וכו'. עד צדיק מושל ביראתו (שמואל ב' כג ג) ודרשו תו"ל (מ"ק טז:) מי מושל בי צדיק, הקדוש ברוך הוא גוזר גזרה וצדיק מבטלה:

קרוב הבריות לעבודת הבורא

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א

הקב"ה הכטיח לאברהם שגם בהיותו בדרך יוכל לקום הכנסת אורחים ולקרוב הבריות לדרך ה'

הנה ידוע כי הצדיק כשהוא יושב בביתו מתקרבין אליו כמה בני אדם לשמע ממנו תורה ומוסר ושידריכם לעבודת השם, ויש לפעמים אצל הצדיק אלפים נפשות שבאים אליו לשמע ממנו תורה ומוסר, וממילא כשבאין אליו הרבה בני אדם הוא מכניס אותם בביתו להאכילם ולהשקותם כמאמר התנא (אבות פ"א מ"ה) יהי ביתך פתוח לרוחה, ויש לו הוצאות הרבה עליהם. אמנם כשהצדיק נוסע בדרך אינו יכול לקרוב הרבה בני אדם מפמה טעמים,

גופו וחושיו ומדותיו מרגלים בדרך הטוב באין מחסור רק הפונה הטובה למען שמו ותברך, כשיבא ל"ג שנים שבא אליו יצר הטוב יהיה בנקל לו לכבש את יצרו הרע לשעבד מחו ולבו ולהיות עבד נאמן לקונו ותברך ולעשות רצונו באמת. וכל השטותים ומעשה נעויות מהימים הראשונים יפלו.

וזו היא פונת חו"ל באמרם ילמד אדם כו' שמתוך שלא לשמה כו', רצה לומר לכה יהיה פונתו בתחלת עבודתו שלא לשמה כדי שמתוך זה יבא לידי לשמה ולא ישאר חס ושלום בשלא לשמה.

הבאור והרמז בפסוקים

וזהו הרמז במאמרו ותברך לאבינו הראשון לך לך, הליכה הראשונה לעבודתי מתר אפלו להנאתך וטובתך - כדי להרגיל את עצמך לילך בדרך טובים, אבל זה יהיה עקר פונתך למען תוכל להתרחק אחר כך מארצך וממולדתך מפל מחשבות ארציות וגופניות שיש לך לראות את הנולד מזה שיקראוך רבי או עשיר.

ומבית אביך, על דרך מאמר חו"ל (סוכה נו:) שותא דיניקא דאבוה או דאמיה, כי כן דרך אבי הילד ואמו מפתים אותו ללמד ולהתפלל לצרכי עצמו ולהנאתו.

מכל אלה צריך להתרחק כבואו בשנים, רק לבא אל הארץ אשר ארצך, פרוש שתבא למדרגה זו להאמין אשר מלא כל הארץ כבודו וכל הארץ ומלואה לה' היא וכל הדברים התחתונים בארץ הלזו הם דגמת הארץ העליונה.

ואעשהך לגוי גדול ודרשו תו"ל 'כי פאן אי אתה זוכה לבנים', רצה לומר בכחינת שלא לשמה לא תזכה לשום הולכה בקדושה, אבל שם' בכחינת לשמה תזכה להולדת המחזין

יחשב בלבו מי יתן ואוכל לקיים – בתוך הצרות ורדיפות האלו – עתה על כל פנים המטל עלי בחיובא, ולא להוסיף מה שאינני מחיב כלל פנזכר.

וזהו שאמר הפתוב בצדקותיו של אברהם ושרה כי הנפש אשר עשו – שגירוי פנזכר לעיל, בחרן – גם בהיותם נרדפים בחרו"ן אף מבית אבי ומדינתו בשביל אמונת ה' ומצותיו, ומה לו להוסיף עוד גרים לזה, ולא נצטווה כלל על זה, וגם לדורות לא יהיה זה מצוה ביחוד, כי קשים גרים לישאל וכו' (יבמות מד:), זולת אם בא מעצמו וכוונתו לשם שמים בלבד ומבקש מאתנו, והמה עוד השתדלו להרבות גוים לאמונתו ועבודתו? תברך שמו גם בעת חרו"ן פנזכר, וזה מדת אברהם אוהבו:

מהר"ש מבעלזא

רבי שלום מבעלזא זיע"א

'בחזרתו פרע הקפותיו – רק בחזרתו הכין שמטרת נסיעתו היתה להרבות פעלים לעבודת הבורא

וילך למסעיו (יג א). פּרש רש"י בחזרתו פרע להם הקפותיו. פרוש, בכל מקום בואו היה אברהם אבינו משריש אמונה בלבות בני אדם ועושה נפשות לאל אחד, אמנם בתחלת הליכו לא ידע אברהם שזו היא מטרת נדידתו מארץ כנען למצרים, ולכן כאשר שאלו אותו מפני מה הוא נוסע לא היה בידו להשיבם תשובה.

אבל בשובו מדרך, אחרי אשר ראה מה שהצליח לפעל במקומות אשר בא שמה, ידע כבר למה צוה לו ה' לצאת מחרן, ופרע להם התשובה שגשאר חיב להם. וזהו

וגם מטעם שאינו יכול להכניסם ולהאכילם בדרך בביתו.

נמצא כשאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם 'לך לך' היה מתירא שלא יהיה ביכלתו להתנהג בדרך כמנהגו בביתו לקיים הכנסת אורחים כאשר היה מקים בביתו, וגם לא יתקרב אליו הרבה בני אדם בדרך, כאשר עינינו רואות שאי אפשר לקרב בדרך כל כך כמו בביתו, וגם מחמת ההוצאות בדרך לא יוכל להכניסם בדרך בביתו.

על פן הבטיחו הקדוש ברוך הוא בהבטחות אלו, הינו ואעשה לגוי גדול, רצה לומר שיתקרב אליך הרבה בני אדם בדרך כמו בביתך ויתר. וגם מה שאמה מתירא שלא תהיה יכול להכניסם להאכילם ולהשקותם בדרך כמו בביתך מחמת הוצאות הדרך, על זה הבטיחו ואברךך בממון וגו', וקל להבין:

חיים ושלוש

רבי חיים אלעזר ממיונקאטש זיע"א

מעלת אברהם ושרה שאף בהיותם נרדפים לא חדלו מלעסק בקרוב הבריות

ויקח אברהם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש אשר עשו בחרן (יב ה). פּרש רש"י שהכניסו תחת כנפי השכינה, אברהם מניד את האנשים ושרה מגירת הנשים.

צריך להבין מה זה אשמעינן שהיה בחרו"ן דיקא, שגירוי שם הגר"ם פנזכר. ויש לומר הרמז, כי בטבע בני אדם כי אם ירדפוהו ויתרמוהו בני אדם בשביל עבודתו להשם יתברך, אז לבו מלא מרירות ולא יחשב עוד להוסיף מצות ועיניו מה שאינו מחיב, אף

פרשת לך לך

והענין הוא, כי התפלות בצרכי בני אדם הוא באמת מדרגה שפלה מאד, בבני חיי ומזוני, עניני עולם הזה השפל. אף האדם המשגיח על כל דרכיו במישור, יהיה כל מגמת קפצו בבקשתו למען כבודו ותברך שמו, להרים גדלתו וממשלתו, יפירו וידעו כל יושבי תבל וכו'. ולזה טרם עמדו להתפלל אומרים 'ה' שפתי תפתח' וכו' (תהלים נא יז), גם בתפלת ימים הנוראים אומרים (פיוט היה עם פניות) 'הורם מה שיאמר' וכו'. ה' שלח עזרו שיהיה כל מגמת קפצנו בכל צרכינו למען כבודו ותברך שמו, לבל יחסר לנו מטובו למען נוכל לעבדו בשמחה וטוב לבב.

הזכרת אברהם בתפלה לפי שתפלתו היתה לכבוד שמים

וכזה היה עבודת אברהם אבינו עליו השלום להמשיך אלקותו ותברך שמו על כל העולם. וזה שכתב רש"י בכתב לשונו זה שאומרים אלהי אברהם, שיתפללו כל באי עולם על המשכת האלקות של אברהם פנ"ל. וזה שאומרים בתפלה 'אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם וכו'', פרוש המשכת האלקות של אברהם שהיה ברצונו אז, כן נזכה אנחנו כלנו להרים קרן ממשלתו על כל העולם במהרה בכינו אמן:

שפרש רש"י בחזרתו פדע להם הקפותיו - שגלה להם על מה הקיף וסובב אותו השם ותברך בדרך הזה:

תפארת שלמה

רבי שלמה מנדומסק זיע"א

כל מגמת אברהם אבינו היתה לגלות אלקותו ותברך בעולם ובכחו אפשר לבקש גם על דברים גשמיים למען כבודו ותברך | מעשה בהתגלות אברהם אבינו

ואעשה לגוי גדול וגו' (יב ט). ופרש רש"י זה שאומרים אלהי אברהם, ואברכה זה שאומרים אלהי יצחק וכו'. ובאר על פי מעשה אשר הובא בספר עמק המלך (הקדמה ג פ"א), שפעם אחת בערב יום כפור לעת ערב בעיר חברון, היה חסר איש אחד למגן עשירה, ונצטערו יושבי העיר מאד. והיה להם נס ומופת גדול שבא אברהם אבינו עליו השלום ועמד עמקם בתפלה עד אחר תפלת נעילה, ואחר כך נעלם מהם, עין שם. [וזה הרמז בדברי רש"י ז"ל בך חותמין וכו', כי תפלת נעילה היא גמר החתימה].

התפלה הראויה היא על כבוד שמים

פרשת לך לך

תמיד שפלותו, וקשב בדעתו איך יכול אני להיות צדיק גדול בשלמות, ושעל ידי תפרסם קדשותו ותברך שמו כרצוני ותשוקתי, ואני בא מארץ מולדתי מעיר כשדים אנשי רשע, ומולדתי ומשפחתי ואבותי המה עובדי עבודה זרה, ואיך אפשר לאיש כזה להיות צדיק וקדוש כל כך.

ובאמת אף שטוב מאד שהאדם יחשב שפלותו, ולבוא למדת הכנעה וענוה,

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (יב א)

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א

על האדם לחשב שפלותו ולהגיע להכנעה אך לא יחשב חלילה שאינו יכול להיות צדיק כי אין גבול לרחמי השם ותברך

לך לך מארצך כו'. כי אברהם אבינו עליו השלום היה משוטט ומחשב במחשבתו

שבקדושה הנצרך לו, ולא להיות חס ושלום משעבד לשום דבר שבעולם, רק לשעבד את עצמו להקדוש ברוך הוא, כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ד) אם אין אני לי מי לי, ואל יסמך עצמו חס ושלום על חברו.

הגם שכל ישראל ערבים זה לזה, הינו שהם מערבים זה בזה ויאמר הרי יש לי חלק במצות שעשה חברי, חס ושלום, רק שצריך כל אחד ליגע עצמו בתורה ולא להיות חס ושלום עומד, רק צריך לילף בכל יום מדרגא לדרגא ולא יעמד במדרגה אחת חס ושלום.

וכמו שאמר אבי אדוני זצוק"ל על זה דאיתא בגמרא (שבת קכט:) אכל ועמד שטה ועמד כו' הרי זה מתחייב בנפשו. רק האדם מחייב לילף תמיד מעלה מעלה, וזהו פונת הפתוח לך לך מארצה, הינו מהארציות שלך, וממולדתך, הינו שיש דברים שההולדה מקלקל וכו', רק אל הארץ אשר ארצך ואז ואעשה לגוי גדול:

לקוטי הלכות

רבי נתן מבסקלב זיע"א

עקר הנסיון הוא מה שלא מראים לאדם מתחלה מה יזכה אם יעמד בו

פרש רש"י ולא גלה לו הארץ מיד, כדי לחבקה בעיניו ולתת לו שכר על כל דבור ודבור. הינו כי זה עקר הנסיון של האדם, מה שאין השם יתברך מראה להאדם מיד בעת הנסיון מה שיזכה אם יעמד בזה הנסיון והצרוף.

כי בודאי אם כל אדם היה רואה בזה העולם כל מה שיזכה כשישבר תאוותיו ומדותיו הרעים, בודאי לא היה לו נסיון כלל, כי מי פתי וסכל שישליף נעימות לגצח בזה, אורות

עם כל זה ויגבה לבו בדרכי ה' כתיב (דברי הימים ב' יז ט), כי לעבודתו יתברך שמו צריך האדם להרחיב דעתו ולהגביה את עצמו, ועל ידי מה יהיה הדרך לזה להגביה דעתו, אם שפלותו והכניעתו הקבועה בלבו הוא על הדרך זה, כיון שיודע שאין שעור וערך וסוף לחסדו ורחמנותו יתברך שמו.

ואם אומר יאמר האדם כנ"ל שאנכי מחמת שבאתי מדור ומשפחה ואבי שהם רשעים, או מחמת שכבר אני בעצמי עשיתי הרבה עברות, על ידי זה אי אפשר לי להיות צדיק גדול כל כך. אם כן אם יאמר כן, נותן חס ושלום גבול וערך וסוף לרחמנותו יתברך שמו.

ובאמת לא כן הוא כנ"ל, על הדרך כי עמך הסליחה למען תנא' (תהלים קל ד), ובזה נרחב דעתו ומחשבתו, ונתגדל תשוקתו לעשות, ורצונו להטיב לברואיו יעזרו לעבודתו, אף שהוא מאד בשפל המדרגה, כדי להטיבו באחריתו.

וזה שלמד יתברך שמו לאברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, כנ"ל שאמה עוסק במחשבה זו שאמה שפל מאד, מחמת שביאתך הוא מהם כנ"ל, סלק המחשבה הזאת מעצמך, ותגבה לך בדרכי ה', ויתפרסם על ירך קדשתי כרצונך:

בית אהרן

רבי אהרן מסארלין זיע"א

יש להתנעע תמיד כעבודה ולא להשאר באותה מדרגה

לך לך מארצך וכו'. הינו שצריך כל אחד לראות לעשות הליכה לעצמו לכל דבר

פרשת לך לך

מפני סבה זו שומעים בני אדם לעצת יצר הרע מאחר שקרובה הנאתו, והגוף יש לו הנאה גדולה בה.

וזה דרכם של בני אדם כסל למו, כשרוצים להניח הכלי עולם הזה ולהתעסק בתורה ובמצוות, היצר מתגרה בהם ואומר להם דעו שאתם מאבדים הטובה האמתית שאתם רואים מוכנת לפניכם, ורודפים אחר טובה שהיא רחוקה וספק תשיגו אותה או לא, שהרי אתם רואים בעיניכם הארץ רחבת ידיים לפניכם וכל הנאות הגוף מצויין בה, ואין מונע ואין מעכב.

שלש סבות הגורמות לאדם לשמע ליצר הרע

והנה מחמת שלש סבות אדם שומע לעצת יצר הרע. אחת, כיון שהארץ הלזו שאנו יושבים בה, כל תאוות שמפחה יצר הרע לאדם מצויין בה. זאת ועוד, גוף האדם שמחמר קרץ, מתאנה וחומד לכל תאוות העולם, דמצא מין את מינו ונעור. והשלישית, אם היו אבותיו של אדם נוהגים שלא בשוה, אומר לו היצר אחז מעשי אבותיך בידך. וכיון שהם שלשה דברים מחזקים קשה לאדם לפרש מהם, הארץ גורמת, ומעשה האבות גורמים, והכל הולך אל מקום אחד להשלים תאוותו. בזה העולם.

הבא להטהר הקדוש ברוך הוא מסינו

ומכל מקום, אם מתעורר האדם ללכת בדרך ישרה, הקדוש ברוך הוא מחזיק בידו ועוזרו עד שיהיה קדוש. וזהו פננת הפסוק, ויאמר ה' אל אברהם, קרי בה 'אב רם', מי שרוצה להיות רם במצותיו ותברך. לך לך מארצך, דהינו אל תשמע לדברי המשיאך ומראה לך הנאת ארצך, היא העולם אשר אתה בה, דקרובה הנאתה, וכל אשר אתה מתאנה בה הוא מצוי בתוכה.

נשגבות כאלה בשביל שטות פנה ברגע קלה בזאת. אף עקר הנסיון מחמת שאינו רואה כל זה, על כן צריך התחזקות גדול.

וזה פחינת אל הארץ אשר ארצך, שאין השם יתברך מראה ארץ ארץ החיים ששם נעמות בימינו נצח, שהוא תכליתו הטוב הנצחי, שעל ידי זה כל הנסיון שלו, ואם יתגבר ויתחזק על מה שצריך להתגבר וירדף אחר התכלית הנה, יקבל שכר על כל דבור ודבור שדבר והתחנן לפני השם יתברך לזכות לזה (הלכות שבת הלכה ז):

ויאמר ה' אל אברהם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך. ואעשה לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה (יב א-ב)

פתוחי חותם

דבי יעקב אביחצירא זיע"א

האדם שומע ליצר הרע כיון שנותן לגוף הנאה מיד

אפשר לרמוז, דהנה יצר הרע בני אדם שומעים לעצתו משום דמקרבא הניתא, שכל מועצותיו הם כדי להשיג לאדם תאוות עולם הזה, וכששומע אדם לעצתו הנה כל תאוותיו מוכנים ומזמנים לפניו לעשות כפצצו ורצונו מיד ולאחרת, בלי הרחקת זמן וכלי מניעת שום דבר.

כי הנה העולם מוכן לפניו, והגוף נאה לו כל מה שאומר היצר ואין מעכב. לא כן יצר הטוב, כל מה שאומר לאדם רחוק רחוק מי ומצאנו, כי הוא אומר לאדם שיעסק בתורה ובמצוות כדי שיוצא לעולם הבא, ונה אחר מימת האדם, והנאה זו לנשמה ולא לגוף.

והיתה נפשי בגלגלך (למען ייטב לי בעבורך - יהנו לי מתנות, רש"י) (יב יג)

יציב פתגם

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זיע"א

איך יתכן שאברהם אבינו יחפץ לקבל מתנות

ותמונה להשגב פזאת על אברהם שהיה מקבל מתנות להפקירה לאיסורא חס ושלום. ונראה לבאר, דהנה לכאורה, תחת אשר יחפש עצה להציל עצמו על פי דרך הטבע על ידי שתאמר אחותי היא, היה לו להסתירה שלא יראנה על ידי שישתמש בשמות הקדושים.

אלא דמצינו בירושלמי (יומא פ"ג ה"ו) שהנהגה מאחרים אסור לו להשתמש בשמות הקדושים. והינו דקאמר 'אמרי נא אחותי את' להשתמש בעצה טבעית, ולכאורה למה לא יעדיף עצה שמימית להסתירה שלא יראה על ידי שישתמש בשמות הקדושים, ולזה אמר שנה' למען ייטב לי בעבורך', הינו שאם יתנו לי מתנות ולא אוכל לסרב מחמת כבוד המלכות, נמציתי עובר למפרע על האסור להשתמש בשמות למי שנהגה מאחרים, אם אשתמש בשמות הקדושים, והבן:

וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה (יג יד)

עירין קדישין

רבי ישראל מרז'ין זיע"א

הסר מרע באמת משמים מעוררים אותו להתעלות ממדרגה נמוכה שנמצא בה עד שיוכל לראות ארבע רגלי המרכבה

וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו. השם יתברך וְאָגַט, אָבִי אֵי יוֹד אֵיז נָאֵר

והתרחק גם פן ממולדתו, ממה שאתה רואה עקר לדתך ובנגיף הוא בנוי על תאוות העולם. והתרחק גם פן מטענת בית אביך אם לא היה נהוג בשורה. כל ושיאף הנצר לומר שלשה אלה במוטב תלתא פחדא, הן הנה גרמא בנזקין וגורמים לך לחטא ואנוס תחשב, כי הנה אנכי עמך ומסיע לך אם באת לשהר, ולכן אל תספכל ותתאוה לארץ הלזו אשר אתה יושב בה ובתאוותיה, רק הבט אל הארץ אשר אראך, היא ארץ החיים ארץ העליונה.

הצדיק מרבה חילות של קדשה וזכרו קום לעולם

ואל תאמר המתעסק בעסקי ארץ הלזו מרבה רעים ואוהבים, אל ידמה לך פן, כי אדרבה, אם תלך בדרך טובים דרך ישרה אעשה לגוי גדול, כי כל מצוה ומצוה שתעשה נברא ממנה מלאך, ונמצא אתה מרבה אכלוסין חילות של קדשה. ואל תתמה גם פן ממה שאתה רואה לדתך ובנגיף הוא מחמר ובגנן יצר הרע, ותאמר איך אוכל להפרד מהטבע המשרש ותקוע בבגנן חזק, כי הלא אני ואברך, ובברכת ייפך הטבע להתקדש.

ואל תאמר גם פן תאחז מעשי אבותיך בידך אם לא היו נהגים בשורה, כי הלא תראה שם רשעים אבד וכלה, ושם צדיקים קום לעולם, וזהו ואנדלה שמך, כלומר אתה שתעזוב מעשה אבותיך הרעים יצא לך שם כפאשר לקדושים אשר בארץ המה, לא כמו שם אבותיך שפכו נשפח, ואדרבה, תגיע למעלה גדולה עד שיתברכו מך אחרים, וזהו והיה ברכה:

אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך

פרשת לך לך

עין שם, ולכאורה צריך להבין מאי שנא דנקט 'אלקי אברהם' דוקא בעזרו, הוי ליה למימר אלקי יצחק או אלקי יעקב בעזרו כמוכן.

אלא הפרוש הקובע מקום לתפלתו הינו שמכון לבו בתפלה, בזה הוא קובע מקום לתפלתו, מה שאין פן אם מחשבותיו משוטטים בשוקים וברחובות בשעת התפלה, אזי הוא עם תפלתו פעם בשוק פעם ברחובות ומשוטט עם תפלתו בכל העולם ואינו קביעת מקום לתפלתו כמוכן. ולכך זהו שנקט 'אלקי אברהם' דוקא 'בעזרו', משום שאצלו הוא שמרמוז הענין זה במה שנאמר וראה מן המקום אשר אתה שם כנ"ל, והבין:

כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח
(יד א)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

תאוות העולם תחלתם מתוק וסופם מר

בא לרמוז כי זה העולם הוא עלול לנזקין לבוא האדם על ידו לידי חטא ולידי עברה, לפי שכל העולם הזה כל תאוות יצר הרע יש בו, והגוף גם כן מחמר קרץ ומצא מין את מינו ונעור. האדם גורם, והמקום גורם, והיצר גומר ומשלים.

והעולם הזה ראוי לקרא בשם עמק השדים וכשם ים המלח. עמק מלשון שוחה עמקה, השדים מלשון השלכה, כמו 'ירה יירה' (שמות יט יג) דמתרומינן 'אשתדאה' ושתדי', כלומר, עמק שושלכים בו בני אדם ונופלים.

ים המלח, לרמוז שמימי העולם הזה מלוחים וסרוחים, שאף על פי שתאוות העולם הזה נראים לעין מתוקים, סופם מלוחים

א סור מרע באמת, זאגט איהם שוין השם יתברך, שא נא עיניך וראה, הייב זיך אן אויס צו ארבעטען ממדרגה למדרגה, וראה וועסטו זעהן, מן המקום אשר אתה שם, האטשי ביסט גיווען גידעריג, אין וואס וועסטו קענען זעהן, צפנה ונגבה וקדמה וימה, ביו די ארבע רגלי המרפכה.

[השם יתברך אומר: כשאדם הוא סור מרע באמת, אזי אומר לו השם יתברך תכף שא נא עיניך וראה - תתחיל לנפך עצמך ולעלות ממדרגה למדרגה, וראה - ואז תראה, מן המקום אשר אתה שם אפלו שאתה היית במדרגה נמוכה, ומה אם פן תוכל לראות - צפנה ונגבה וקדמה וימה - עד ארבע רגלי המרפכה:]

דברי ישראל

רבי ישראל ממודיץ זיע"א

רמו על כונת המחשבה בתפלה

איתא בכתבי הבעל שם טוב ז"ל, מקום שהמחשבה של אדם מגעת שם הוא פלו, עין שם. נמצא כשאדם עומד בבית הכנסת ומתפלל, אם מחשבותיו משוטטים בשוקים וברחובות שם הוא פלו בשוקים וברחובות, ואינו כלל במקום התפלה.

זה שרמוז וראה מן המקום אשר אתה שם, הינו שייכונן לבו בתפלה ויהיה במקום התפלה שהוא עומד שם, כי אם מחשבותיו בחוץ שם הוא פלו מבחוץ, ואינו כלל במקום התפלה שהוא עומד שם כנ"ל, ודו"ק.

באור הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו

ובזה יובן המאמר רנ"ל (ברכות ו) כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו,

עליון אשר מנו צדיק אותיות 'צ'רף'. ויתן לו מעשר מכל, 'מעשר מכל' היא השכינה שהיא עשירות וכלולה מכל, ודהינו נתן לו חלק בשכינה, ואין ברכה יותר מזו:

אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקה מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אכרם (יד כג)

פנים יפות

רבי פנחס הלוי הורוויץ זיע"א

בממון הרשעים שורה רוח רעה ובממון הצדיקים שורה רוח קדושה

דרשו תנ"ל (תנחומא לך יג) בשכר שאמרת אם מחוט אני אתן לבניך מצות חוטין של מצות פתיל תכלת אמרת עד שרוך נעל אני נתן לבניך מצות חליצה.

יש להבין ענינו, מפני שלא רצה אברהם להנות מרכוש סדום מחמת דין עיר הנדחת שאסרה התורה השלל, כי מחמת רשעתם שורה רוח רעה על כל נכסיה, וכן ברכוש סדום שהיו רעים וחסאים לה, לא רצה להנות מנכסיהן ומלבושיהן.

וכן בהפוך בנכסי הצדיקים, שרוח קדושה שורה על לבושיהן, כמו שמצינו בדור המדבר בכתוב 'שמלתך לא בלתה וגו'' (דברים ח ד). וזהו פונת מצות יציאת שהקדשה היא מקפת את האדם בטלית של מצוה, וכן אמרו בזהר ריש פרשת חקת במנעל של חליצה עין שם, לכה אמר שבשביל שהרחיק עצמו מלבושי שם, טמאה, וכו' בניו ללבושי קדושה:

ויאמר אכרם ה' אלקים מה נתן לי ואנכי הולך עירי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר, ויאמר

וסרוחים, מרים פלענה, כמו שנאמר (משלי ה ד) 'ואחריתה מרה כלענה'.

וזהו שאמר כל אלה חברו, כלומר יצר הרע וכלחתי הנזקרים והאכרים הגורמים לחטא פנזר, כלם נתחברו ויבאו למקום הגורם לחטא, הוא העולם הזה שהוא עמק השדים, שמי שנופל בשוטה עמקה שבו, דהינו בתאוותיו, נשלה ונופל ואין לו תקומה. והוא הנקרא ים המלח, לרמז שמי ששטה מימיו, אף על גב דנראים לו מתוקים, סופם מלוחים וסרוחים וימרים פלענה, רחמנא לצלן:

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם וינין והוא כהן לאל עליון. ויברכהו וגו'. וברוך אל עליון אשר מנו צדיק בידו ויתן לו מעשר מכל (יד יח-כ)

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

היצר טוב מלמד זכות להאדם שעושה רצון ה'

מלכי צדק גימטריא 'צ'ר', ורומז ליצר הטוב, דיצר הרע נקרא 'מלך זקן וקסיל' (קהלת ד יג), ויצר הטוב נקרא מלך שלם. וזהו שאמר ומלכי צדק שהוא יצר הטוב שהוא מלך צדק ומלך שלם, הוציא לחם וינין דהינו אינו ממציא לאדם כי אם להתעסק בתורה ומעשים טובים המשולים ללחם וינין, כמו שנאמר (משלי ט ה) 'לכו לחמו בלחמי ושתו ביני מסכתי'.

וכיון שעושה אדם רצון יצר הטוב ומתעסק בתורה ובמעשים טובים, עולה יצר הטוב ומלמד עליו זכות, וזהו שאמר והוא כהן לאל עליון, ולפיכך ויברכהו לצדיק שעשה רצון ה' יתברך. וחוזר ומברך לאל עליון שעזרו על יצר הרע, וזהו שאמר וברוך אל

פרשת לך לך

להקב"ה את ישועתו לדורות האחרונים כצדקה

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. פרוש רש"י הקדוש ברוך הוא חשבה לאברהם לזכות וצדקה על האמונה שהאמין בו. והקשה הרמב"ן ז"ל – ואיני מבין מה הזכות הזאת למה לא נאמין באלקי אמן וכו', ומי שהאמין לשחט את בנו האהוב איך לא נאמין בכשורה טובה.

ואמרו לומר, פי צפה אברהם אבינו במצב הדורות האחרונים, ותמה באיזה זכות יתקיימו, וכמו שפרש רש"י ז"ל במה אדע לא שאל לו אות, אלא אמר לפניו הודיענו באיזה זכות וכו'. וזה שאמר 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', שהאמין בה' שאפילו אם לא יזכו בדין יעשה הקדוש ברוך הוא עמהם במשפט הצדקה, וזה שאמר 'ויחשבה לו צדקה', שאברהם אבינו חשבה לו להקדוש ברוך הוא 'צדקה', היינו שיעשה עם ישראל בתורת צדקה להשיעם אף אם לא יהיו ראויים (דברי יואל לראש השנה):

ויאמר אדני אלהים במה אדע כי אירשנה, ויאמר אליו קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת ואיל משלש ותור וגזל. ויקח לו את כל אלה ויבחר אתם בתוך ויתן איש בתרו לקראת רעהו ואת הצפר לא בחר (טו ח-י)

מחטף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

להתדבק בשכינה צריך להוסיף קדשה אחר קדשה

אכפר לרמוז דאברהם אבינו עליו השלום בקש מהקדוש ברוך הוא שיורוהו דרך ישראל כדי להתדבק בשכינה כראוי. והנה התדבקות האדם בשכינה צריך קדשה אחר קדשה וטהרה אחר טהרה יום אחר יום, ובכל

אברהם הו לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אתי (טו ב-ג)

ספרן של צדיקים

בשם רבי יחיאל יעקב מסודניץ זיע"א

אין לחקות אחרים בעבודת הבורא

הרב הקדוש מניישטאט זי"ע אמר פעם אחת להרב הקדוש רבי יחיאל יעקב מקאזניץ זי"ע בזה הלשון: מיין קינד [בני], נהג עצמך כמו אביך, אביך אכל בעתו וישן בעתו, וגם אתה נהג כן. והשיב לו: אי אפשר לשמע בדבר הזה. אמר לו הרב הקדוש מניישטאט: מיין קינד פאר וואס [בני, מדוע].

אמר הרב הקדוש מקאזניץ: הנה פתיב בתורה שאברהם אבינו היה קובל ומתאונן לפני השם יתברך וכן משך ביתי הוא דמשק אליעזר וגו' והנה בן ביתי יורש אתי. ופרש רש"י הקדוש, דמשק – דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים'.

רוצה לומר, שאברהם אבינו עליו השלום היה אומר לפני השם יתברך, הנה זה העבד הוא דולה ומשקה לאחרים, אף מתורתי, והוא מתנהג בכל דבר אף כאשר ראה ממני, והוא יירש אותי חס ושלום.

אמר לו השם יתברך לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעי, הינו מי אשר יצא חוץ ממדתך שלא יתנהג כמותך, הוא יירשך. וכאשר באמת כף היה פי יצחק מדה אחרת היתה בו, כי אברהם היה מדת החסד, ויצחק מדת גבורה:

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (טו ב)

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זיע"א

'ויחשבה לו צדקה' – אברהם אבינו החשיב

השכינה דבוק גמור, והשיבו הקדוש ברוך הוא, זה הדבר תלוי בדרך שצריך לטרוח כדי לקנות נפש רוח נשמה חיה יחידה, וכזה תזכה להתדבק בשכינה.

וזהו קחה לי ענלה משלשת היא הנפש שהיא משלשת בנפש רוח נשמה דנפש, ועז משלשת הוא הרוח שהוא משלש בנפש רוח נשמה דרוח, ואיל משלש [היא הנשמה] שהיא משלשת בנפש רוח נשמה דנשמה, ותור וגוזל היא החיה והארת היחידה. וטרוח עד שהשיג כל אלה, וזהו ניקח לו את כל אלה ויבחר אתם בתוך, כנגד הנפש רוח נשמה לכד הוא, דשיף בהם התחלקות פיון שונכסים בגוף.

וזהו שאמר ויתן איש בתרו לקראת רעהו, דהינו הנפש כנגד הנפש, והרוח כנגד הרוח, והנשמה כנגד הנשמה כמו שפכתנו. ואת הצפר לא בחר, ואת לרבות אחד, שהרי שנים הם, תור וגוזל, והם כנגד החיה והארת היחידה שהם מקיפים מבחוץ ואין בהם התחלקות כמו הנפש רוח נשמה. וזכה אברהם אבינו עליו השלום לנפש רוח נשמה חיה יחידה, ועל זה נאמר עליו (בראשית כד א) 'וה' ברח את אברהם בכל':

שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה וגו' (וי טו)

תורה אור

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

ישוב התמיהה הרי בחינת ההולדה היא מהאות י' ואם כן איך נטלה משרה ה' ונתן לה האות ה'

הנה שנוי השם של שרה הוא להיות לה בחינת הולדה כמאמרם ז"ל (קהלת רבה

יום יוסיף על היום שעבר, כדי שזכה יוכל לקנות נפש רוח נשמה, ואם יזכה יוכל להשיג אף חיה שהיא נשמה לנשמה, ויזכה שתגיע לו הארה גם מיחידה.

והנה האדם קונה [נפש] ולא בשלמות, ואם מתעסק במעשים טובים קונה נפש בשלמות, ואחר כך כדי להשיג הרוח, צריך להוסיף קדושה על קדושה והשתדלות יותר מן הראשון, ואז משיג את הרוח, ואחר כך טהור ידים יוסיף אמץ להתאמץ בקדושה יתרה הרבה, כדי להשיג הנשמה, ואחר כך השתדלות וקדושה יתרה כדי להשיג חיה, והארה מן היחידה.

נר"ן מתחלקים ח"י אינם מתחלקים

והנה הנשמה והרוח והנפש משכנם בגוף האדם בפנימיותו ממש, הנשמה שורה במח, והרוח בלב, והנפש בכבד, והחיה והארת יחידה הם מקיפים מבחוץ ואינם נכנסים בגוף. גם דע שהנפש והרוח והנשמה השורים בגוף, כל אחד ואחד מהם כלול משלשתן, דהינו הנפש יש בה נשמה דנפש ורוח דנפש ונפש דנפש, והרוח יש בו גם כן נשמה דרוח ורוח דרוח ונפש דרוח, והנשמה גם כן יש בה נשמה דנשמה ורוח דנשמה ונפש דנשמה.

והנה הנשמה והרוח והנפש, שלשתן מתלבשים זה בתוך זה, הרוח מתלבש בתוך הנפש, והנשמה בתוך הרוח. ומתחלקים כל אחד עם הדומה לו, דהינו הנפש דרוח עם הנפש דנפש, והרוח עם הרוח, והנשמה עם הנשמה, וכן נמי הנשמה מתחלקת. אמנם הרוח החיה והארת היחידה, הם מקיפים מבחוץ ואינם מתחלקים כמו הנפש רוח נשמה.

אברהם טרוח והשיג את כל חלקי הנר"ן

וזהו פנות הפסוקים. במה ארע כי אירשנה – דהינו הודיעני במה אתדבק עם

פרשת לך לך

בטויל ולא התפשטות כו'. מה שאין פן לשרה נתוסף הה' ללידת יצחק כו':

ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו בשר עולתו (יז כד)

ערכי יהושע

רבי יהושע העטיל ממאניסטריז' זיע"א טעמים שונים לכך שנמול אברהם דוקא בגיל תשעים ותשע

אברהם נמול לצ"ט שנים. כתב הרב חיד"א (דבש לפי מערכת א אות י'): כְּדֵי שֶׁהִזְקִינִים גם בן יוכלו לבוא להתגיר בראותם שאברהם אבינו עליו השלום נמול לצ"ט שנים, עד כאן לשונו.

ויהתכן, כי לפי שאמר (אבות פ"ה מכ"א) בן מאה כאלו עבר ובטל מן העולם, לזאת הקדים ה' לזכות אותו בקיום מצוה זאת על כל פנים שנה אחת בטרם יחשב לעבר ובטל, ולא הקדים לצוותו קדם בהיותו עוד בימי געורים, למצן יגדל הנסיון לקיים חק זה בשנות הזקנה שהפח מתמעט והולך, וטפת דם אחת כשמתחור תגרום רפיון גדול.

ועוד טעם בדבר, כי לקיום מצוה זאת יש גם טעם שקלי כדברי הרמב"ם ז"ל (מורה נבוכים ח"ג מט) למען התש פח המתאנה. וה' חפץ לזכותו כי יקם מצוה זאת אף מצד חיוב הגזרה ולא מפני חיוב השכל, לכן המתין על עת זקנותו שאז ממילא כבר תש פח המתאנה, ואז יקם המצוה רק מפני חיוב הגזרה.

ועל פי סוד, יסוד שבמלכות היא מדה צ"ט בעשר ספירות שכל אחד פלולה מעשר,

פ"ה, א (נ) שרי לא תלד כו'. ואם בן צריך להבין הלא מעלת היי"ד גבוה מן הה', כי יי"ד חכמה ה' בינה. ונודע כי עקר הולדה מבחינת חכמה לפי שחכמה בחינת אין והחכמה מאין כו'. מה שאין בן בינה נקראת יש כו'. ואיך נהפך הוא שלהיות לה פח ההולדה לקח מאתה פח היי"ד ונתן לה פח הה' במקומו כו'.

והענין כי אברהם ושרה הם בחינת חכמה עלאה וחכמה תתאה כו', ששרש אברהם הוא בבחינת חכמה דאצילות. והנה למעלה כף הוא המדה, עקר ההולדה להיות מציאות הולדה תדושה הוא על ידי צמצום דוקא, כי אם היה אור אין סוף ברוך הוא מתפשט כמו שהוא בבחינת אין סוף לא היה אפשר להיות שום התהוות מציאות כלל אפילו על ידי רבוא רבבות השתלשלות כי כשמו בן הוא אין סוף להתפשטותו וכו'.

מה שאין בן למטה בבחינת שרה כו' הוא להפך ממש, שאם היה האור מתצמצם היה חשך והעלם והסתור גמור, ועקר התהוות המציאות הוא על ידי בחינת התפשטות והרחבה דוקא וכו' (וכנודע בענין ג' קוצין של היי"ד שהקוץ התפתח מקור וכח הבינה תלוי בקוץ העליון כו'). וכנודע בענין תמונת ב' ההי"ן.

ומה שנתוסף לאברהם ה' אברהם אינו מוליד כו' [בקהלת רבה שם: 'אברהם אינו מוליד אברהם מוליד'] – אברהם הוא בחינת חכמה עלאה כו' הינו כמו שמפרש במקרא כי אב המון גוים כו' על דרך בחינת 'הגפוש אשר עשו בחרן', בחינת העלאות מזה לצמת זה כו'. אבל להולדת יצחק סטרא דקדושה לא היה צריך כי אדרבה כל סטרא דקדושה בחינת

המצות בא אף ורק מהצווי של הקדוש ברוך הוא על ידי משה רבנו עליו השלום, בלי קשר וזיקה להצוויים שנגאמרו על ידי הנביאים שלפניו. אבל אין זה נוגע לגוף המצות ומהותן, ויתכן שפיר שגדרן ומהותן של המצות דלאחר מתן תורה יש להן קשר ודמיון לענינן שלפני מתן תורה – ועד שיתכן שמהותן וענינן אחד.

ובגדון דגן – מצות מילה: ודאי שרק צווי של הקדוש ברוך הוא על ידי משה רבנו הוא המחייב אותנו לקיים מצוה זו, ולא הצווי לאברהם. וכיחד עם זה מהותה של מצות מילה שנוצטוונו היא היא בריתו של אברהם אבינו – הקדוש ברוך הוא צננו (על ידי משה רבנו) להכניס את הגן (על ידי ברית מילה) בהברית שפרת הוא יתברך עם אברהם אבינו.

ועל פי זה נמצא, שבמצות מילה יש חדוש גדול לגבי שאר המצות שנוצטוו עליהן קדם מתן תורה: בשאר המצות הרי המצוה כפי שנתנה במתן תורה היא מצוה חדשה שאינה קשורה עם הצווי שהיה לפני מתן תורה, ועל דרך נתנה תורה ונתחדשה הלכה. מה שאין כן במילה, שהקשר של מצוה זו שאנו מקימים למצות מילה דאברהם אבינו אינו רק טעם וזכר, אלא שהוא אותו הענין ממש, שתכן מצות מילה שלנו הוא מה שמכניסים את הנמול בבריתו של אברהם אבינו.

ויש לבאר הטעם שלא זו בלבד שמצות מילה התחילה מאברהם אבינו, אלא עוד זאת – שמצות מילה שאנו מקימים לאחר מתן תורה קשורה לאברהם ועד שנקראת 'בריתו של אברהם אבינו':

'בריתו של אברהם אבינו' אינה בריתת ברית על קיום התורה ומצות, פי ענין

וכאשר אברהם איש החסד יומא דאזיל עם כולא יומין (ראה זוהר ח"ג קצא): הגיע לצ"ט שנים נתגלה אור המדה הזאת ואז נצטוה על המילה שהיא תקון היסוד, והמשכיל יבין, וה' הטוב כפר אם שגיתי:

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

באור דברי הרמב"ם שאין אנו מלים עצמנו מחמת שמל אברהם אבינו אלא אך ורק מחמת צווי הקב"ה למשה רבנו

ושים לבד על העקר הגדול וכו' שכל מה שאנו מרחיקים או עושים היום אין אנו עושין אלא במצות הקדוש ברוך הוא על ידי משה רבנו עליו השלום, לא שהקדוש ברוך הוא אמר זה לנביאים שלפניו, בגון וכו', אין אנו מלין מפני שאברהם אבינו עליו השלום מל עצמו ואנשי ביתו, אלא מפני שהקדוש ברוך הוא צוה אותנו על ידי משה רבנו שנמול כמו שמל אברהם אבינו עליו השלום (פיה"מ חולין ס"ז).

לכאורה יש להקשות: מפיון שמצות מילה המטלת עלינו אינה מצות מילה שנוצטוה אברהם אבינו, אלא יסודה וענינה הוא – מצות הקדוש ברוך הוא על ידי משה רבנו עליו השלום – מדוע נקראת מצוה זו בשם 'בריתו של אברהם אבינו', ועד שנקבע שם זה בגסח הברכה – 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'?

ויש לומר הבאור בזה – בפשטות: בהעיקר הגדול, שכתב הרמב"ם – דזה שאנו מקימים את המצות אינו מפני הצוויים שקדמו להצוויים על ידי משה רבנו בסיני – פונתו לומר שכל החיוב המטל עלינו בקיום כל

פרשת לך לך

בדעתו שאותו איש המפלג שנה בערף לאותו המפרסם, כי לא היה יודע להבחין ביניהם, כי שניהם גדולים הם ממנו ולא היה יכול להבחין בין ערף זה לערף זה.

פעם אחת היה האדם ההוא בבית אותו המפלג, ושמע איך הוא מספר בשבח אותו הגדול ואומר שאין כמוהו בכל הארץ, מיד הבין אותו האיש כי המפלג ההוא אינו מגיע לפלג ערף אותו הגדול.

כך הענין היותו תפרף שמו ערכו אין סוף וגבוה וכל העולמות קמיה פלא נחשב ולא כליהו ורעיון, אף לקטן ערף אנשים השפלים דירי ארעא בעלי גשמיות גם המלאכים הם גדולים מאד בעיניהם לא ידעו ולא ישיגו מהותם וערכם.

וכבר אמרו רז"ל (חגיגה יג:) אמרו עליו על מלאך פלוני שהוא גבורה ת"ק שנה יותר מחבריו, ולכן יוכל להיות מחמת קטן שכל האדם שידמה בדעתו היות חס ושלום המלאכים גדולי הערף שוים חלילה ליתפרף שמו, כי לא ידעו ולא יבינו להבחין.

אמנם, להיותנו יודעים שכל צבא מעלה, אומרים קדוש, שפרושו הוא מבדל, כמו שפרש רש"י ריש פרשת קדשים שענינו הוא פרוש ומבדל, ורצונו לומר שמקלסין ליתפרף שמו שהוא פרוש ומבדל מכל מיני המציאות מגדול ועד קטן אין בהם אהד שיוכל להכירו ולדעו או להשיגו, מזה אנו יודעין כי אין להעריך שום דבר ליתפרף שמו, לזה אמר ואל מי תדמויני ואשודה, לכל מי שיעלה בדעתכם שאני שנה לו הלא הוא בעצמו יאמר קדוש (פרשת חיי שרה עהפ"ס ואברהם זקן):

התורה מתחיל מזמן מתן תורה, וכנ"ל מהרמב"ם שאין המצות שלנו באות מהצוויים שלפני הדבור. אלא ה'ברית' עם אברהם, ביני וביניכם ובין ורעך אחריך, היא עם ישראל, דהתחלת עם ישראל היא מאברהם יצחק ויעקב, ומאז התחלה ברית וקדשת ישראל.

ונמצא, שאף שהמצות שלנו אינן קשורות להמצות שלפני הדבור – מכל מקום מציאות עם ישראל מתחילה מהאבות. ומזה – שני הענינים שבמצות מילה: גוף המצוה והחובה של מצות מילה (באחת מתרי"ג מצות) אינו שייך לצווי הקדוש ברוך הוא לאברהם, כי אם רק למצות הקדוש ברוך הוא על ידי משה רבנו. אבל תכן הברית הנפעל על ידי מצוה זו – השייך לעם ישראל – הרי זה 'בריתו של אברהם אבינו', היא המשך להברית שכרת הקדוש ברוך הוא עם אברהם, 'זאת בריתי'. . . ביני וביניכם ובין ורעך אחריך' (חלק ל עמ' 55):

הפטרה

ואל מי תדמויני ואשונה יאמר קדוש (ישעיה מ

כה)

ענבי נחל

רבי דוד שלמה אב"ד סורוקא זיע"א

על ידי אמירת המלאכים 'קדוש' אנו משיגים את רוממותו העצומה של הקב"ה | באור הענין על דרך משל

יש לזקוק למה כנה כאן ליתפרף שמו בשם 'קדוש', והנה ליה למימר יאמר ה'. והקדמונים פרושו בדרך משל, שיש איזה גדול בדרו אשר הוא מפרסם מאד, ויש עוד איש אהד מפלג בדרו, והיה אדם אהד חושב

שבת קדש - עבודת יום השבת באהבה

אור התורה

רבי שלום תאומים זיע"א

בימי החל היראה עקר ואלו בשבת האהבה

ימי החל שהם ימי העבודה, אז היראה היא העקר והאהבה טפלה אל היראה, מה שאין כן יום השבת שאז הוא זמן יחוד כל העולמות בכללות, לזה האהבה והשמחה היא העקר, וצריך להרבות בשמחה יותר מכל המועדים וימים טובים, והבן. ואז היראה היא בסוד הבושה, ככלה הצנועה בבית חמיה, שהבושה היא היראה שהאהבה מושלת עליה, והבן כל זאת.

וזה שאמר בתקוני זהר בראשית יר"א שב"ת ירא"ש בש"ת, וזה שמרמז בצרופי אותיות שבת שמחה בשבת תרבה, רצה לומר שבשבת צריך להרבות השמחה והאהבה על היראה, והבן (פרשת תרומה):

רביד הזהב

רבי ישראל דב מיאשניצא זיע"א

בערב שבת יתמלא יראה ובשבת יעבד מתוך אהבה

בפסוק אל תירא אבדכם אנכי מגן לך שכתב הרבה מאד (טו א). ונראה לבאר, דהנה שבת קדש יש בו בחינת יר"א שב"ת המרמז באותיות בראשיות, והפונה לפי שפלות דעתי נראה, דהיראה צריך להיות בערב שבת לירא מהשבת, אבל שבת קדש בעצמו הוא בחינת אהבה, בחינת אברהם אבינו עליו השלום ירע אברהם אוהבו.

על כן נראה לי שכוונת הפסוק גם כן כנ"ל, ואמר אל תירא אבדכם, רצה לומר לא

יהיה לך בחינת יראה בשבת קדש, אנכי מגן לך, הינו התורה הקדושה המרמז באנכי יהיה מגן לך על דרך מאמר חז"ל (סוטה כא.) אורייתא מגנה ומצלא.

שכתב הרבה מאד רומז לשבת קדש, על דרך שיסוד בןמירות שכתב הרבה מאד, ורצה לומר שבשבת קדש אל תצטרך להשתמש בחינת יראה רק בבחינת אהבה לבד, והבן:

אור החכמה

רבי אורי פיבל מדובנאקא זיע"א

בחל הנהגה ביראה כרי לברר הניצוצות, אך בשבת על ידי אהבה

ידוע שהנהגות החל היא בחינת יראה כדי לברר הטוב מרע, וכאשר עושה הנהגה בימי חל בבחינת היראה אזי יכול לעבד הבורא ביום השבת בהנהגת אהבה. וזו הכולל בין ישראל לאמות, שהם אין להם רק יראה לבדו, וישראל על ידי שבת בא הנהגת הבורא לבד סוד אהבה.

וזו לא תבערו אש ביום השבת (שמות לה א) שהוא בחינת אש היראה לבד שהוא בחינת ברור הטוב, כי בשבת אין ברור, רק מאהבה הוא הנהגה ומחדש שפע קדש מחמת אהבה רבה ולא מן הברור, וק"ל:

בני יששכר

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

יום השבת מסגל לאהבה

יום השבת יומא דנשמעתא הוא יום מסגל לאהבה. רמז לדרך אמר כבוד מחתני הרב הקדוש המקובל המפרסם בישאל מורנו

תְּאוֹת רְעוּת וְהַתְעַנּוּגִים כְּמוֹ נְאוּף רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

הַעֲלָאת הַמְדוּת שְׁמֵהֵיסוּדוֹת לְקַדְשָׁה

וְהִנֵּה כְּתִיב (דְּבָרִים ל"ב ט) 'כִּי חִלַּק ה' עֲמוֹ', 'חִלַּק' נוֹטְרִיקוֹן 'ח'ס' ל'ח' ק'ר', הִינּוּ שְׂצָרִיף אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי לְהַפְךָ יְסוּדוֹת הַנִּלְאֵל אֶל עֲבוֹדַת ה' יְתַבְרַף וְלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ עִמָּהֶם לְפִי טְבָעִם. הִינּוּ בִּיסוּד הָאֵשׁ יִרְאֶה לְעַבְדֵי אֵת ה' יְתַבְרַף בְּהַתְלַחְבוֹת גְּדוֹל בַּתְּפִלָּה אוֹ בַלְמוּד תּוֹרָה לְשִׁמְהָ, וּבִיסוּד הַרוּחַ לְהַתְעַצֵּל מִן הַתְּאוֹת הַגּוֹפְנִיּוֹת וְשֵׁלָא לְהַמְרוֹת עֵינָי כְּבוֹדוֹ יְתַבְרַף, וּבִיסוּד הַמַּיִם שֶׁהוּא לַח, לְהַתְעַנּוּג עַל ה' וְלֶאֱהָב אוֹתוֹ.

עֵינֵי קֹדֶשֶׁת הַשֶּׁבֶת - הַעֲלָאוֹת כָּל הַיְסוּדוֹת לְבוֹדָא יְתַבְרַף

וְזִהוּ עֵינֵי קֹדֶשֶׁת שְׁבֵת, הִינּוּ עֲלִיּוֹת כָּל הַשְּׁלֵשׁ יְסוּדוֹת לַה'. כִּי כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"א א) 'לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ גּוֹ', וְזֵה מוֹרָה שְׂצָרִיף לְאַחַז בִּיסוּד הַקֵּר וְלְהַעֲלוֹתוֹ, וּבִשְׁבֵת צָרִיף כָּל אֶחָד מֵיִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת מְתַלְהָב לְבוֹ לְעֲבוֹדָתוֹ יְתַבְרַף, וּבְזֵה מַעֲלָה יְסוּד הָאֵשׁ. וְעַל יְדֵי הַטְּבִילָה בְּמִקְוָה הוּא מַעֲלָה יְסוּד הַמַּיִם שֶׁהוּא לַח.

וְעַל דְּרָף כָּלל הוּא לְהַעֲלוֹת כָּל הַשְּׁלֵשׁ יְסוּדוֹת אֵשׁ רוּחַ מַיִם אֶל הַקֹּדֶשֶׁת שְׁבֵת. וְלִכְּנֵן נִקְרָאת סְעֵדַת לַיַּל שְׁבֵת חֶקַל תְּפוּחִין קְדִישִׁין, כִּי 'חֶקַל' נוֹטְרִיקוֹן 'ח'ס' ק'ר' ל'ח', וְאִנּוּ מַעֲלִין אוֹתָן אֶל הַקֹּדֶשֶׁה, לְהִיּוֹת הַכֵּל מְשַׁעֲבָד לְעֲבוֹדָתוֹ יְתַבְרַף (פִּרְשֵׁת וִיצָא):

הָרַב צְבִי הִירֵשׁ זְצוּק"ל: 'אֶהְבֶּה בְּכָל לֵב אֶהְבֶּה בְּכָל נַפְשׁ אֶהְבֶּה בְּכָל מְאֹד' בְּגִימְטְרִיא 'שְׁבֵת':

אֲבֵנֵי נֶזֶד

רַבֵּי אֲבָרְהָם מְסוּכָטְשׁוֹב זִיע"א

כְּשֶׁבֶת פְּטוּרִים מֵעַל הַתְּפִלִּין כִּיּוֹן שֶׁהַעֲבוֹדָה הִיא מֵאֲהָבָה

בְּזוֹהַר הַקֹּדֶשׁ דְּבִשְׁבֵת פְּטוּר מֵעַל מַלְכוּת שְׁמַיִם דְּאִיהוּ תְּפִלִּין, וּפִרְשׁ דְּהִינּוּ שְׁבִשְׁבֵת אֵין הַעֲבוֹדָה בְּכַחֲנִית עַל רַק בְּכַחֲנִית אֶהְבֶּה וְרָצוֹן. וּבְעֵינֵי שְׁכַתוֹב (אִיכָה ג' כ"ז) 'טוֹב לְגִבּוֹר כִּי יִשָּׂא עַל בְּנוֹעֲרָיו' וְלֹא כְּתוֹב מְנוֹעֲרָיו, הִינּוּ שְׁעַל אִינּוּ שִׁיף לְקֹרוֹתוֹ אֶלָּא בְּנוֹעֲרָיו, טָרֵם שְׁמִרְגִישׁ מְתִיקוֹת הַתּוֹרָה וְהַמְצוּהָ:

אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל

רַבֵּי אֲבָרְהָם יְהוֹשֻׁעַ הַעֲטִיל הַעֲטִיל מֵאֲפָטָא זִיע"א

שְׁלוּשָׁה יְסוּדוֹת אֵשׁ רוּחַ וּמַיִם וְהַמְדוּת הַמַּתְעוֹרְרוֹת מִקֵּוֶן

יְדוּעַ שֵׁישׁ בְּעוֹלָם שְׁלֹשָׁה יְסוּדוֹת, וְהֵם אֵשׁ רוּחַ מַיִם, וְנִקְרָאִים בְּסִפְרֵי יְצִירָה אִמ"ש, מ"ם דּוּמָמַת, שִׁי"ן שׁוֹרְקַת, אֶל"ף רוּחַ מְכָרִיעַ בִּינְיָהֶם, רָצָה לִזְמַר שֵׁיְסוּד הַרוּחַ הוּא כָּלוּל מֵאֵשׁ וּמַיִם. וְהִנֵּה יְסוּד הָאֵשׁ הוּא חֵם, וּמִמֶּנּוּ הַתְּעוֹרְרוֹת הַכֶּעָס שֶׁהוּא מְדָה רָצָה, וּיְסוּד הַרוּחַ הוּא קַר, וּמִמֶּנּוּ נִתְעוֹרַר הַעֲצָלוּת שֶׁהוּא גַם כֵּן מְדָה רָצָה, וּיְסוּד הַמַּיִם הוּא לַח, וּמִמֶּנּוּ נִתְעוֹרַר

אוֹצְרוֹת גְּאוּנֵי הַדּוֹרוֹת

כָּל הַבְּרָכוֹת סְמוּכוֹת עַל בְּרַכַּת אֲבָרְהָם **שְׁמַעְתִּי** מִהֶרֶב מְאִיר גְּדִילֵיא נִר"ו שֶׁהַכּוֹנֵה עַל [פִּי] מַה שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְהִרָא"ש פִּרְק בִּיצַד מְבָרְכִין (בְּרִכוֹת מ.), עַל בְּרָכוֹת י"ח שְׁאִין בְּהֵן מַלְכוּת לְפִי שְׁבִלָן

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְּדוֹל וְאֲבָרְכֶךָ וְאֲגַדְלָה שְׁמֶךָ וְהָיָה **בְּרַכָּה** (י"ב ב)

בְּגֵדֵי אֶהָרֵן

רַבֵּי אֶהָרֵן פִּרְצֵי זְצ"ל

מצות ומעשים טובים, כי השנים שאין עובדין בהם להקב"ה הם כלא היו ואינם נחשבים כלל, ועל זה אמרו (ברכות יח:) 'ושעים בחייהם קרוים מתים'. אבל השנים שעושין בהם מצות ומעשים טובים, כל שנה מתעלה ונכנסת בחשבון, וקרוים שנות חיים, וכמו שאמרו על 'ויקברו ימי ישראל למות' (בראשית מז כט) שהיו כל ימיו מתקברים ובאים, כי כלם היו שלמים ומתעלים במעשה יום ויום על תכונת התורה והמצוות.

ויש מאן דאמר במדרש (ב"ר ל ח) דבן מ"ח שנה הכיר אברהם את בוראו, ואם פן ממילא השנים שקדם לכן אין נחשבים לחיים אמתיים כלל, ולא היה להם להפגס בחשבון השנים כלל. אמנם יש עצה לזה במה שאמרו (וימא פו:) דתשובה מאהבה עונות פזכיות, ואם פן ממילא אברהם אבינו שעשה תשובה מאהבה, בודאי נתקנו כל השנים על ענינם להקרא שנות חיים באמת.

ובזה פרשתי מה שאמרו (שם) גדולה תשובה שמארכת ימיו ושנותיו של אדם, רוצה לומר כי יש תשובה מיראה שעונות נעשות כשגגות, ואם פן ממילא השנים שהיה רשע אינם בכלל שנותיו, פענין שפתוב (משלי י כו) 'יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה', ותשובה זו היא מדרגה קטנה, אבל 'גדולה תשובה' זו 'שמארכת ימיו ושנותיו של אדם', הינו תשובה מאהבה שעונות נעשו פזכיות, וכל ימיו ושנותיו נוספים להפגס במנין השנים.

והנה אברהם לא זכה לתשובה מאהבה עד שיצא מחרן ופרש מבית אביו עובד עבודה זרה, ואז נכנסו כל שנותיו במנין השנים, וזה שכתוב ואברהם בן שבעים וחמש שנים נעשה בצאתו מחרן שעשה תשובה

סמוכות לברכת אבות, והקשו ז"ל דהלא גם ברכת אבות עצמה אין בה מלכות, ותרוצו דאלהי אברהם הינו מלכות כי אברהם המליכו על כל העולם, ע"ש. וזה שכתוב והיה ברכה שתהא אמה מקור הברכה, שיהיו כל הברכות סמוכות על ברכת אלהי אברהם.

ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה (יב יא)

בית אהרן

רבי אהרן רייזמאן זצ"ל

ירידת אבהם למצרים סימן לירידתם של ישראל

ומקשים למה לא נאמר פאשר קרב, ונראה לעניות דעתי בסגנון זה פאשר הביא הרמב"ן (יב ו) שכל המארע של אברהם אבינו סימן לבנים, והביא הדרש של ר' פנחס בשם ר' אושעיא אמר הקב"ה לאברהם צא וכבש את הדרך לפני בניך וכו'. ובזה עולה יפה 'אשר הקריב' למי הקריב לבנים פאשר נאמר ופרעה הקריב הפרוש הקריב לישראל, וגם בכאן הפרוש שהקריב לבניו שאמה מוצא כל מה שכתוב באברהם כתוב בבניו.

ואכרם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן (יב ד)

ארץ חמדה

רבי מאיר ליבוט מלבי"ם זצ"ל

תקון כל הזמים והשנים על ידי תשובה מאהבה

על דרך הרמז יש לפרש על פי מה שכתוב (משלי ג ב) 'שנות חיים ושלום יוסיפו לך', איזו הם שנות חיים אלו שנים שעושים בהם

פרשת לך לך

הולכים יחדו, לךך ראתה הארץ להעשיר את לוט פי בלאו הכי לא ירצה לוט להפריד מאברהם בשום אפן, וגם אברהם במדת טובו לא ירצה לדחות את לוט בעל פרוחו שלא ברוצונו, ולכך בא לוט העשירות כדי ששל ידי פן יפרד לוט מעצמו וברצונו, וילך מאברהם.

וזה שאמר הכתוב וגם ללוט ההלך את אברהם הנה צאן ובקר ואהלים, ולא תימא שנעשה כן לטובתו, זה אינו, רק לרעתו נעשה כן, והינו מטעם כי לא נשא אתם הארץ לשבת יחדו ולכך נתעשר, ומה שהעשירות הנה רפואה לזה, הינו כי היה רכושם רב, ורצה לומר אם היה רכושם אז לא יכלו לשבת יחדו, והני מן ההכרח לעשות פרוי בניהם, לכך עבור זה נתעשר לוט כדי שיהיה פרוי בניהם, יען פי לא נשא אתם הארץ לשבת יחדו מחמת שלוט היה רשע, וכתוב (ויקרא יח כה) 'ותקא הארץ את ישביה' וגו'.

ושמתי את זרעך כעפר הארץ וכי קום התהלך בארץ לארבה ולרחבה כי לד אתננה (יג טז-יז)

לקוטי אמרי א-ל

רבי יחזקאל מאיר מויעלם זצ"ל

גאלת ישראל כשתכלה פרוטה מן הכיס

ירבן בס"ד רמז כמו שפתיב בש"ס סנהדרין (יז) אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, וזה שפתיב (תהלים מד כז-כח) 'פי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו' וכן 'קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך' ותהיה הגאלה. וזה שפתיב ושמתי את זרעך כעפר הארץ כמו העפר שהכל דשין בו, ורצה לומר שפלתה פרוטה מן הכיס, וכן קום התהלך בארץ לארבה ולרחבה כי לד אתננה ותהיה

מאחבה, פי קדם לכן הנה ליה מ"ח משניו שלא היו בחשבון שנות חיים.

ולאברהם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וחמרים ועבדים ושפחות ואתנת וגמלים (יב טז)

רמת שמואל

רבי שמואל אג"יני זצ"ל

עם הדומה לתמור

ויש להרגיש למה הכנים בעל חי מדבר בין בעלי חי בלתי מדבר, ומן הראוי לשים כל מין ומין לבדו, ולהקדים עבדים ושפחות שהוא מין החשוב. ואפשר שבזה רמזה התורה מה שדרשו רז"ל (יבמות סב) עם הדומה לתמור, ולזה סמך לתמורים עבדים ושפחות לומר שהם דומים.

וגם ללוט ההלך את אברהם הנה צאן ובקר ואהלים. ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו כי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו (יג ה-ו)

אמרי שפר

רבי שלמה קלוגר זצ"ל

טעם עושרו של לוט כדי שיפרד מאברהם אבינו

יש לדיק פכל לשון 'ולא נשא אתם הארץ וגו' פי היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו, ותתי למה לי. אך נראה דהפתיב בא לתן טעם מה דקשה במה זכה לוט לעשירות אחרי פי לא זכה לכך מצד מעשיו, לכן בא הפתיב להודיע פי לא לטובת לוט ואגב זכותו זכה לעשירות, פי העשירות בא רק לרעתו, פי הנה הארץ עצמה לא יכלה לסבל שיהיו אברהם ולוט

לֶחֶם וַיֵּינ. וּלְכַאוֹרָה נִרְאָה שְׁנַמְשָׁף לומר פֶּן אַחַר לֶחֶם וַיֵּינ, כִּי הָלֵא קַיִם אַבְרָהָם אַבְיָנוּ אֶפְלוּ עֲרוּבֵי תַבְשִׁילִין, וְאִיף לֹא נִזְהַר מֵיֵינ שֶׁל גּוֹיִם. גַּם אָמְרוּ ו"ל (ב"מ פו.) אַבְרָהָם אוּכַל חֲלִין בְּטַהֲרָה, וְאִיף יֵאכַל פֶּת שֶׁל גּוֹיִם, וְכָל הַגּוֹיִם טְמֵאִים. לָזֶה אָמַר שְׁלֵא חֲשַׁשׁ אַבְיָנוּ לַפְתּוֹ וַיֵּינ כִּי הוּא כַּהֵן לֵאלֵל עֲלִיוֹן, וְאִין כֶּאֱן חֲשַׁשׁ טְמֵאָה וְלֹא עֲבוּדָה זָרָה.

או יאמר, 'והוא כהן' הוא בא בנותן טעם למה שהקדים לחם ויין, והיה לו לעשות להקפד תחלה היה לו להביא יין לרווח צמאווו ואחר כך הלחם, שכן עובר ארח הוא עיף ויגע ועיף הוא בצמא, לזה אמר מה שעשה פסדר הזה לא מדעת עצמו אלא למד מדעת קונו, כי הוא כהן לאל עליון, ותורת המנחה הוא להביא מנחה תחלה ואחר כך נסכים.

או יאמר בהקדים אמרו ו"ל (ירושלמי פסחים פ"ה ה"ו) יין שבתוף הסעודה אינו משכר, והנה מלך שלם סתמא שפסעד עמו אם היה מביא יין תחלה היה משתכר ונפסל לעבודה, ולכך הביא תחלה לחם עד שאכלו כל צרכם, ואחר כך יין כי אז לא ישתכר.

ויאמר אברהם אדני ה' מה נתת לי ואנכי הולך עדידי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר: ויאמר אברהם הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אתי (טו ב-ג)

אמרי אש - אהל דוד

רבי דוד דיניטש זצ"ל

סברת אברהם אבינו שתתקים הבטחת ירשת הארץ לאליעזר תלמידו לפי שכל המלמד בן חברו תורה כאלו ילדו

וקשה הלא כבר נאמר לו 'כל הארץ אשר אמתה ראה לך אתמנה וילורצד', ולמה

הנאלה, וזה שכתוב (תהלים קטו ו) 'דלתי ולי ה' הושיע' וכאמור.

וישב את כל הרקש וגם את לוט אחיו ורקשו השיב וגם את הנשים ואת העם (יד טז)

טדה הארץ

רבי אברהם מיקס זצ"ל

מניעת אברהם אבינו מלהחזיר למלך סדום רכוש לוט הגזול

והקשו המפרשים ו"ל דכיון דאמר 'כל הרכוש' הרי רכוש של לוט בכלל, ואם בא לפרש רכוש לוט היה לו לומר 'וכל רכושו השיב' כעין שאמר לעיל וישב את כל הרכש.

ונראה לפי עניויות דעתי לומר, דאדרבה בכונה מכוונת פרט את לוט וחודיה ולא אמר 'וכל רכושו', יען ברכוש לוט היה בו ממון החר וממון אסור, במה שהיו גזלנים רוצי לוט ורוצים בשדה אחרים, כמו שכתב רש"י ו"ל על פסוק (יג ו) 'ויהי ריב בין רועה מקנה אברהם' כו' יע"ש. ולכן לא אמר תבת 'כל' ברכוש לוט להיות רומז שלא השיב אלא רכוש של החר ולא של אסור.

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון (יד יח)

טיורי מצוה

רבי אברהם מונסונייגו זצ"ל

אכל אברהם אבינו מפתו ויניו של מלכי צדק בהיותו כהן ה'

נדקדק דמה לו לומר 'והוא כהן לאל עליון', ואם הואיל והזכירו ספר בשבחו היה לו לצרף כהנה ומלכות בהדי הדדי, ולומר ומלכי צדק מלך שלם כהן אל עליון הוציא

פרשת לך לך

שְׂרִי, עַל פֶּן הַצָּרֶף הַקַּב"ה לְצִוּוֹת לוֹ שֶׁהוּא יִקְרָא לָהּ בְּשֵׁמָה שְׂרָה, מֵה שְׂאִין פֶּן לְאַחֲרִים כַּאֲשֶׁר מִקְדָּם קָרְאוּ לָהּ יִסְכָּה כִּף לְאַחַר מִכָּן קָרְאוּ לָהּ כֵּן.

עֲפַעְפֵי שַׁחַר

רבי שמואל טייב זצ"ל

קריאת השם שרה לאחר שהגיע אברהם אבינו לתכלית השלמות

רְאוּי לְדַעַת הַטַּעַם לְשִׁנּוּי שֵׁם זֶה, כִּי מֵה בְּצַע אִם תִּקְרָא שְׂרִי אוּ שְׂרָה כִּי הַכַּל אֶחָד, וּבְאַבְרָהָם שְׁנַתּוֹסֵף בְּשֵׁמוֹ ה' אֵתָן הַכְּתוּב הַטַּעַם שֶׁהוּא עַל שֵׁם שְׁנַעֲשָׂה אֵב הַמּוֹן גּוֹיִם שֶׁהוּא נוֹטְרִיקוֹן שֶׁל שֵׁם אַבְרָהָם, אֲבָל אֲצֵל שְׂרָה לֹא הוֹדִיעַ הַכְּתוּב הַטַּעַם לְשִׁנּוּי שֵׁם זֶה וְמֵה הִיא הוֹרְאָתוֹ.

וַיִּתְּכֵן כִּי אַבְרָהָם בְּרֵאשִׁיתוֹ בְּעוֹד לֹא הִגִּיעַ לְמִדְרַגַּת הַשְּׁלֵמוֹת בְּקִנְיַן הַמְּדוּת וְהַמַּעֲשִׂים, הִיָּתָה שְׂרָה מְעַלָּה מִמֶּנּוּ מְאֹד וּשְׂמָה הָיָה נֹאָה לָהּ לְהַקְרָא וּלְקַרְא לָהּ גַּם אַבְרָהָם שְׂרִי בִּיּוֹד הַכְּנֻי, לֵאמֹר גְּבוּרָתִי וְשִׁרְתִּי הַעוֹלָה הִיא עָלַי בְּשַׁעוֹר מִפְּלֵג בְּמַדּוֹת וּבְדַעוֹת עַד שְׂאֵנִי אַחֲשֵׁב לְעֶבֶד לָהּ, לֹא כֵן כַּאֲשֶׁר יָדַע ה' כִּי נִשְׁתַּלֵּם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, וְכִי עַל פֶּן בְּרַכְּהוּ ה' בְּתוֹסֶפֶת ה' א בְּשֵׁמוֹ וְלֹא הָיָה טַפֵּל לָהּ, אִזּוֹ אָמַר לוֹ ה' כִּי עֲתָה שְׂרָה אֲשַׁתְּךָ, לֹא תִקְרָא אוֹתָהּ 'שְׂרִי' הַמּוֹרָה עַל הַיּוֹתֵה שְׂרָתְךָ וּגְבוּרָתְךָ וּמְעַלָּה מִמֶּךָ לְהִיּוֹתְךָ עֶבֶד וְטַפֵּל אֵלֶיךָ, רַק 'שְׂרָה שְׂמָה' לוֹמַר שֶׁהִיא שְׂרָה וּגְבוּרָה עַל יָתֵר הָאֲנָשִׁים אֶף אֵל עָלֶיךָ.

אוּ יֹאמֵר, כִּי דָרְשׁוּ ו'ל' (ב"ר לט יד) עַל פְּסוּק (יב ה) 'וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְוֵן', שֶׁהִיָּה אַבְרָהָם מְגִיר הָאֲנָשִׁים וְשְׂרָה מְגִירַת הַנְּשִׁים,

לֹא הָאָמִין בְּנִבְיָאָה רֵאשׁוּנָה כְּמוֹ בְּזֹאת. וְנִרְאָה לִי לְחַרְוֵן גַּם זֹאת אֲשֶׁר אָמַר אַבְרָהָם 'וְהִנֵּה כֵן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אוֹתִי', הֲלֹא אֶף לִפִּי דַעַתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ יָרֵעַ, מִכָּל מְקוֹם לוֹט וּבְנִיּוֹ שֶׁהֵם קְרוּבִים הֵם יוֹרְשִׁים אוֹתוֹ וְלֹא הַעֲבָד. וְעוֹד לְמֵה סִיּוֹם 'הוּא דַּמְשַׁק אֱלִיעֶזֶר'.

וְהִנְרָאָה לִי עַל פִּי מֵה דְאִיתָא בְּש"ס (סנהדרין ט:) פֶּל הַמְלַמֵּד בֶּן חִבְרוֹ תוֹרָה מְעַלָּה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאֵלוֹ יְלָדוֹ, וְאִם פֶּן הָיָה סוֹבֵר אַבְרָהָם הָא דְנִאָמַר לוֹ בְּרֵאשׁוּנָה 'לִךְ וּלְיֹרְעָךָ אֶתְנַנְדָּה' הִנְנוּ לְאֱלִיעֶזֶר שֶׁהוּא כְּאֵלוֹ יְלָדוֹ וּכְמוֹ יָרְעוֹ יִחַשֵׁב, וְלִכֵּן אָמַר 'הוּא דַּמְשַׁק אֱלִיעֶזֶר', וּפְרַשׁ רַש"י שֶׁהִיָּה דוֹלָה וּמִשְׁקָה מִתּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבּוֹ. עַל זֶה הִשִּׁיב לוֹ הַקַּב"ה לֹא יִירָשֶׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמַּעֲיָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֵל אַבְרָהָם שְׂרִי אֲשַׁתְּךָ לֹא תִקְרָא שְׂמָה שְׂרִי כִּי שְׂרָה שְׂמָה (יז טו)

תַּפְאֶרֶת יְהוֹנָתָן

רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל

צווי קריאת השם 'שרה' לאברהם אבינו, ולא לשאר בני דורו שקראו לה 'יסכה'

ש' לְהַתְּבוּנָן בְּשִׁקְרָא הַקַּב"ה לְאַבְרָם אַבְרָהָם אָמַר 'לֹא יִקְרָא שְׂמֶךָ אַבְרָם' לְשׁוֹן נִסְתָּר, הִנְנוּ שְׂפֵל עוֹלָם יִקְרְאוּ לוֹ אַבְרָהָם, וְכֵאֵן אָמַר בְּלִשׁוֹן נוֹכַח 'לֹא תִקְרָא'.

אָבֵל נִרְאָה דְכְּתִיב (לעיל יא כט) 'אָבִי מְלִכָּה וְאָבִי יִסְכָּה', וְאָמְרוּ חַז"ל (מגילה יד.) שִׁיִּסְכָּה זֹו שְׂרָה, וְלְמֵה נִקְרָא שְׂמָה יִסְכָּה שֶׁהַכַּל סִּכִּין בְּיַפְיָהּ, אֲבָל אַבְרָהָם לֹא הִסְתַּפֵּל בָּהּ מְעוֹלָם דְכְּתִיב (יב יא) 'הִנֵּה נָא יִדְעָתִי כִּי אִשָּׁה יִפֹּת מִרְאֵה אִתִּי', אֲבָל מִקְדָּם לֹא הִסְתַּפֵּל בְּיַפְיָהּ, נִמְצָא שְׂאֲבָרְהָם הָיָה קוֹרָא אוֹתָהּ תְּמִיד בְּשֵׁם

וילךך בעת שנצטוה על המילה מיד שסים
האמירה ביי"ג בריחות הוי ערל בזמנו, וילךך
מיד ויעל אלקים מעל אברהם.

שבת סופר

רבי ישעיה ארנפלד זצ"ל

כשמתקדש שם ה' ברכים אין מנכים מהזכויות

אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד. פי אברהם
אבינו ע"ה כאשר ראה הרבה נסים
שעשה לו הקב"ה שהוציא מצרה נפשו, היה
דואג על עצמו כי נתמעטו זכויותיו, כמו שמצינו
ביצקב אבינו (להלן לב יא) שאמר 'קטנתי מכל
החסדים', רצה לומר אחר שנעשו לי חסדים
רבים אם כן קטנתי, פי נתמעטו זכויותי.

ועל זה אמר לו הקב"ה לא כאשר דמית
שעל ידי הנסים שנעשו לך נתמעטו
זכויותך, אדרבה על ידי זה נתפרסם אמונת
השגחה בעולם, ויש לך שכר הרבה על זה.
וזה אל תירא אברהם אנכי מגן לך, פי אחרי
שנודע ונכר לרבים שאנכי מגן לך והכל
בהשגחתי, אם כן שכרך הרבה מאד.

מנושאי הפרשה

**נחמת הקדוש ברוך הוא לאברהם על
שלא נתמעטו זכויותיו על ידי הנסים**

מי מנוחות

רבי רפאל בירדוגו זצ"ל

הגנת אברהם אבינו על ידי הקב"ה בעצמו
ולא על ידי המלאכים

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם
במחזה לאמר אל תירא אברהם אנכי מגן

ואלה הם הנפשות אשר עשו, וכי על כן הוסיף
לו ה' ה"א בשמו על שם אב המון גוים,
שכל המון הגוים שנתגברו על ידך יהיה להם
לאב ולפטרון כאלו הוא עשם ויכוננם.

ומטעם זה אמר לו ה' כי גם שרה אשתך
שעשתה כמעשיך לגיר הנשים, ושנה
היא לך בפעלה זאת, לא תקרא את שמה שרי
המורה היותה שרתך וגברתך עליך בלבד, כי
שרה שמה, כי היא מעתה תקרא שרה וגבירה
גם על אותם הגרים שעשתה לה, כמוך שנעשית
אב אדון ושליט על הגרים אשר עשית, כן
היא ראיה להקרא גבירה על הגרים שעשתה
לה.

פני אריה

רבי אריה ליבוט הורוויץ זצ"ל

לאחר שנצטוה אברהם על המילה נעשה ערל
בזמנו ואין הקב"ה נגלה על ערל

ויכל לדבר אתו ויעל אלהים מעל אברהם. עין
פרוש רש"י ובגידותי פרשתי גם כן
וירא אליו ה' ובמדורש אלולי שמלתי לא היה
נגלה עלי עכשו שמלתי כו'. ומקשים הא קדם
לכן כמה פעמים כתיב וירא ד' אל אברהם.
ומתרצים בדחק מעקרא בגפילה.

ואני בעיני אמרתי על פי הש"ס דפרק הערל
(יבמות עא.) רב חמא בר עוקבא בעי קטן
ערל מהו לסוכו בשמן של תרומה, ערלות
שלא בזמנה מעכבא או לא מעכבא. ומריהטא
דש"ס נראה דאינו מעכב דאין שם ערל עליו.
ועל פי זה אפשר לומר דבאמת אין הקב"ה
נגלה לערל כי אם בגפילה כמו לבלעם, אמנם
אברהם קדם שנצטוה על המילה הוי כמו קטן
ערל, דאינו מעכב הערלה קדם זמן המילה,

מנושאי הפרשה

מרב כל, וזה לא יגבה כלל בתורת שְׂכָר, עד פֶּאֶן.

והנה אברהם אבינו עליו השלום נצטער אם קבל שְׂכָרוּ בעולם הזה, והשיב לו הקב"ה אנכי מגן לך, כלומר שְׂזָה לא היה שְׂכָר חלף העבודה, כי הנני מחיב לך להיות למגן ולסלק דברים המטרידים אותך, אכל בכל זה שְׂכָרָה הרבה מאד ולא יגבה עבור זה מאומה.

פה קדוש

רבי יצחק בר' חיים מוולוז'ין זצ"ל

הסתלקות השם יתברך כדי שלא יחביש אברהם אבינו למול את עצמו

ויכל לדבר אתו ויעל אלקים מעל אברהם. ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילידי ביתו וגו', וימל את בשר ערלתם בעצם היום הזה. ויובן על פי משל לאב ששאל את בנו לעשות לו איזה דבר, אף מחמת שהבין האב כי כל זמן שיעמד עליו אזי יחביש בנו ממנו לעשות הדבר הזה, מה עשה, הלך האב ממנו וכשהלך מלא הבן את מצות אביו. בן זה, הקב"ה צנה לאברהם שימול את עצמו ואת כל ילד ביתו וגו', אף הבין שיתביש ממנו לעשות זאת כל זמן שיעמד נגדו, לכך ויעל אלקים מעל פניו, ואז ויקח אברהם וימל את עצמו ואת כל ילידי ביתו וגו', פאשר דבר אתו אלקים, וכאשר צנהו.

וידבר משה

רבי משה פולק זצ"ל

חשב אברהם אבינו למול את עצמו כדי שלא תסתלק השכינה מתוך יסודי ועצבות המילה

ונראה על פי מה שפוקשים למה לא קיים אברהם אבינו עליו השלום מצות

לך שְׂכָרָה הרבה מאד (טו א). אמרו רבותינו (תענית ב:) שהעושים לו גם מנכין לו מזביותיו, ונראה בעיני שהינו לפי מאמר רבותינו ז"ל (אבות פ"ד מ"ג) שהעושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, ע"כ. ואותם המלאכים הנבראים ממצעו, פיון שעושים לו גם ומגנין עליו, נחלש פחם ולא יגיע לו עוד מהם שְׂכָר.

והנה אברהם אבינו ע"ה בשפכר ראה כי נעשו לו כמה נסים במלחמות המלכים שהזכיר קדם פסוק זה, שעל זה לא רצה להנות מפל אשר לו, פדקמא לן (תענית כד.) שאין נהנין ממצעו נסים, והיה מתירא שפא נפו לו מזביותיו, לזה בא לו דבר ה' אל תירא אברהם.

ונתן טעם אנכי מגן לך, שאין הגנתך על ידי המלאכים, שאז תחוש לחלישת פחם, אכל את גדלה נפישך בעיני עד שאנכי בעצמי מגן לך, ויבנה שְׂכָרָה הרבה מאד ולא יהיה נגרע ממנו דבר, כי כל הפרקליטים שנבראו ממצעו שמורים ומנחים.

תפוחי זהב

רבי צבי הלר זצ"ל

הסרת הדברים המטרידים מעבודת ה' אינה מנכה משכר המצוות לעתיד לבוא

אנכי מגן לך שְׂכָרָה הרבה מאד. נראה על פי דעת הרמב"ם (תשובה פ"ט ה"א) שמה שנאמרו יעודי שְׂכָר גשמי בעולם הזה עבור שמירת המצוות, אם כי שְׂכָר מצוה בהאי עלמא ליפא, כי עקר השְׂכָר הוא לעולם הבא. אמנם זה הוא רק לסלק המניעה מעבודתו יתברך, כי על ידי שיהיה שלום בארץ ויהיה הכל מתקן בעולם הזה לא טבע מחשבתם בעסקי העולם, ויוכלו להתבודד ולעבד ה'

וזה שספר הכתוב בפרשה שלמעלה, שם נאמר 'ויכל לדבר אתו ויעל אלללים מעל אברהם ויקח אברהם' וכו', כי אע"ה אשר היה רץ מיד לעשות רצון אביו היה נבוך מאד כאשר נגלה אליו ה' לצוותו על זה אם ילך מיד אז לא יזכה להשראת שכינה, ויתרחק ה' ממנו, על כן כאשר כלה לדבר אתו מיד ויעל אלללים מעל אברהם' ואז ילך בשמחה, כי בין כך כבר הלך ה' ממנו, אבל באמת וירא ה' אל אברהם גם כאשר יושב פתח האהל מחמת סורין ביום ג' למיתו זכה לגלוי שכינה, כי לא גרמה לו המילה עצבות וצער, וגם במצות ה' היה דבוק בלי שום בטול. (פר' וארא)

מילה קדם שנתנה כמו שקים כל התורה כלה. ונראה לפי עניות דעתי כי ידוע שאין השראת השכינה אלא מתוך שמחה ולא מתוך עצבות, ועל כן היה ירא אברהם אבינו עליו השלום אולי על ידי עצבות וסורין המילה לא יזכה להשראת השכינה ויצא שקרו בהפסדו, וכל זה מחמת ענותנותו, כי באמת היה אברהם אבינו עליו השלום במדרגה גדולה, כי בכל היסורין שגרמה לו המילה היה דבק בה' ומשמח במצותיו, כמו שנגאה מספור הכנסת אורחים בעת חליו וכמו שהעיר הרמב"ן זצ"ל.

מעשי צדיקים

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (בראשית יב, א). וברש"י, 'ושם אעטף לגוי גדול, כאן אי אתה זוכה לבנים'. (יב א)

ואעטף לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה (בראשית יב, ב) (יב ב)

בטבעו, מעדיף היה הרה"ק רבי יצחק אביחצירא זיע"א ברב צניעותו לברח מנתינת ברכות ועצות לאנשים, באמרו, "במה עדיף אנכי מחברי".

אלא, מספר היה בענותנותו "בהיותי בן אחת עשרה שנה, מהלך בסמטאות המלאח של ריסאני בדרך לביית המדרש, בעברי סמוך לאחד הבתים, יצאה לקראתי אשה ובזעקה מרה קראה לעברי, "אנא, בני חולה מסכן וברגעים אלו נלחם על חייו, מבקשת אני ממך שתבקש עליו רחמים".

מספר שנים צפה הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשטאן זיע"א לזרע של קימא, כאשר שאלוהו ומקרביו האם לרכש עבורו בית מעכו"ם, השיב, כשישראל מקדש בית בתורה ובתפלה, נהפך אותו בית בזכותו מבחינת 'ארץ כנעו', 'ארץ ישראל'. וכבר איתא 'כאן אי אתה זוכה לבנים', אבל בארץ ישראל, תזכה לבנים.

ואכן בתחלה לא זכה רבי שלמה לייב לצאצאים, ואחר כך, משנכנס לדור בבית החדש, זכה לבנים ובנות בחסדי ה' תברך. (תורת מהרש"ל)

פּרשׁת לך לך

גַּם אֵינוּ גּוֹדֵר גְּדֵר, וְאֵינוּ קוֹבֵעַ שְׁעוֹת קִבְלָה מְסִימוֹת. אֲף הִיָּה מִבְקֵשׁ שְׁיַעֲרוּהוּ מִשְׁנֵתוֹ, וּבְנֵי בֵיתוֹ סִיעֵוּהוּ רַבּוֹת בְּזָה, כִּינּוּן שְׁיַדְעוּ כִּי בְּנַפְשׁוֹ הַדְּבָר.

בַּסְגָּנוֹן מַעֲט שׁוֹנָה, רְגִיל הִיָּה רַבִּי יִצְחָק בֶּן רַבִּי אֲבָא אֲבַיִחֲצִירָא זצ"ל מַחִיפָה לְסַפֵּר סְפוֹר זֶה, בְּהִיוֹתוֹ בֶּן עֶשְׂרִי, וְהוּא לְבַדּוֹ בְּבֵיתוֹ, הַתְּדַפְּקוּ אָב וְאִם עַל דְּלַת בֵּית מִגּוֹרְיוֹ שֶׁל **בַּבָּא חֲאָקִי** זִיע"א וְאָמְרוּ לוֹ, "בְּנַנּוּ חוֹלָה אֲנוּשׁ, מַהֵר תֵּן לוֹ אֶת בְּרַכְתְּךָ".

עֲנָה לָהֶם, "אִישׁ אֵין בְּבֵית מַלְבְּדִי, וְהִנְנִי רַק נֶעֱרַ", אָמְרוּ לוֹ הַהוֹרִים, "חֹשֶׁה מַהֵר בְּרַכְּהוּ, הוּא גּוֹסֵס". רַבִּי יִצְחָק שְׁהִיָּה יֶלֶד רַךְ לֹא נֶעֱתַר לָהֶם, הַהוֹרִים שָׁבוּ לְבֵיתָם מְאוּכַזְבִּים וּמְיוֹאֲשִׁים, וּבְאֹתוֹ עָרַב נִפְטָר הַיֶּלֶד.

בְּלִילָה הַהוּא בָּא אֵלָיו בְּחִלּוֹמוֹ סָבו, הֵרָה"ק **אֲבִיר יַעֲקֹב** זִיע"א וְאָמַר לוֹ, "בְּנֵי יִצְחָק, מַה עֲשִׂיתָ, רְצַחְתָּ נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל", הַשִּׁיב הַנֶּכֶד הַמְּבֹהֵל, "חֵס וְשְׁלוֹם, הוּ נֶעֱרַ קֶטַן אֲנֹכִי". "לֹא כִי", הַשִּׁיב סָבו, "לוֹ נִתְּתָ אֶת בְּרַכְתְּךָ, לֹא הִיָּה הַיֶּלֶד נִפְטָר, כִּי מִזְרַע קֹדְשִׁים הִנְךָ, וְזִכּוֹת אֲבוֹתֶיךָ וְאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ עוֹמְדֵת לְבְרַכּוֹתֶיךָ".

"אֲמָנָם, דַּע לָךְ שֶׁפַּעֲלֵתִי בְּשָׂמִים שְׁלֹא יִקְפִידוּ עִמָּךְ הַפַּעַם, כִּינּוּן שֶׁכּוֹנְנֵתְךָ הִיָּתָה טְהוֹרָה, אֲבָל מַעֲתָה, בְּכָל פַּעַם שְׁיִבְקֵשׁוּ מִמֶּךָ לְבָרֶךְ וּלְסִיַּע, עֲשֵׂה כְּכָל יְקַלְתְּךָ, וְאֵל תִּסְרַב לְשׁוֹם אָדָם, וְכָל הַמְּבָרֵךְ מִתְּבָרֵךְ".

אֲבִי, הַמְּשִׁיב וְסַפֵּר הַצַּדִּיק מַחִיפָה בְּיַדְעוֹ וּמְכִירוֹ אֶת בַּבָּא חֲאָקִי מִקְּסוּטוֹתוֹ, יוֹמָם וְלַיְלָה הָיוּ בָּאִים אֵלָיו אֲנָשִׁים, בְּכָל הַתְּקוּפוֹת, בְּהִיוֹתוֹ בְּרִיסָאֲנִי, בְּבוֹדְנִיב, בְּאַלְגִּיר וּבְרַמְלָה,

בְּרַב עֲנוּתוֹתוֹ אָמַר לָהּ רַבִּי יִצְחָק, שְׂאֲבִי הֵרָה"ק **רַבִּי מַסְעוּד** זִיע"א, אֲחִיו 'עֲטַרְתָּ רֹאשְׁנוּ הֵרָה"ק **רַבִּי דָּוִד** זִיע"א, וְהֵרָה"ק **בַּבָּא סַאֲלִי** זִיע"א כְּכָל הַנְּרָאָה נִמְצָאִים בְּשַׁעָה זֹו בְּבֵיתוֹ, אוֹ בַּעֲלִית הַבַּיִת, בַּחֲדָר הַלְמוּדִים שְׁלָהֶם, תַּפְּנָה אֵלֵיהֶם אַפּוֹא בְּבִקְשָׁתְךָ, וְהֵם בְּוֹדָאֵי יְבָרְכוּהָ בְּרַצּוֹן.

בְּרַב לַחֲץ לֹא הִסְתַּפְּקָה הָאֵם הַבּוֹכָה בְּדַבְּרֵיוֹ, וְדַרְשָׁה מִמֶּנּוּ בְּרַכָּה בְּרַגַּע זֶה, אֲף רַבִּי יִצְחָק בְּשָׁלוֹ, עֲדִין לֹא הִגִּיעַ לַמְּדָה זֹו, וְגַם אֵינוּ יוֹדַע לְבָרֶךְ, לְכֹן מֵאֵן לְשַׁמַּע לְבִקְשָׁתְךָ, הַמְּשִׁיב בְּדַרְכּוֹ, וְלֹא בָרַךְ אֶת הַחוֹלָה.

הָאִשָּׁה אָמְנָם נִגְשָׁה לְבֵית אֲבִיו, אֲף לֹא מִצָּאָה שָׁם אִישׁ וְשָׁבָה אֶל בֵּיתָהּ בְּשִׁבְרוֹן לֵב, וּבְאֹתוֹ הַיּוֹם בְּשַׁעוֹת הָעָרֶב, נִפְטָר הַבֶּן לְבֵית עוֹלָמוֹ. לְיָמִים סִפֵּר רַבִּי יִצְחָק כִּי בְּאֹתוֹ הַלִּילָה רָאָה בְּחִלּוֹמוֹ שְׁלוֹקִיחִים אוֹתוֹ לְבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, לְהַעֲמִידוֹ לְמִשְׁפָּט, וְהַמְּלַאֲכִים אוֹמְרִים לוֹ כִּי הֵנוּ נֹאֲשִׁים בְּהִרְיַגְתָּ יֶלֶד, וְהוּא חִיָּב מִיתָה.

"תְּמַהֲתִי וְשַׁאֲלֵתִי", מַסְפֵּר רַבִּי יִצְחָק, "עַל אֵיזָה יֶלֶד אָתָם מְדַבְּרִים", אָמְרוּ לֵי, "בָּאָה אֵלָיךְ הַיּוֹם אָם, וּבִקְשָׁה שֶׁתְּבָרֵךְ אֶת בְּנָהּ. אֵלוֹ רַק הֵייתָ מִנִּיחַ יָדְךָ עָלָיו וּמְבָרְכוֹ, הִיָּה הַפַּעוּט נִשְׂאָר בְּחַיִּים".

בְּחִלּוֹמוֹ הַתְּחַנֵּן עַל גּוֹרְלוֹ שֶׁתְּבַטֵּל הַגְּזֵרָה, וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁהַגְּזֵרָה לֹא תִבְטָל, עַד שְׁיִקְבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁכָּל מִי שְׁיִבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ לְהַתְּפַלֵּל עִבּוּרוֹ, הוּא יַעֲנֶה לְבִקְשָׁתוֹ. עוֹד הַבְּטִיחוּהוּ בְּאֹתוֹ חִלּוֹם מִיְחָד, שֶׁכָּל מִי שְׁיַעֲתִיר עָלָיו רַחֲמִים, יִשְׁמַע ה' אֶת תַּפְּלָתוֹ.

מֵאוֹתוֹ זְמוֹן, סִפֵּר בַּבָּא חֲאָקִי, הוּא אֵינוּ יְכוֹל לְהִשָּׁיב אֶת פְּנֵי שׁוֹאֲלָיו וְרִיקָם, לְכֹן

הרועעים, לא יוכלו לשאת את המשא הכבד, והם יקרוו עם הרבי וכל פמליתו, ורחמנא לצלן.

משעבדה העגלה הריקה בראשונה על הגשר המסכן, חשבו העמודים להשבר, והעגלון הצליח בנסים להמלט מהמקום, פמליתו הגדולה של הרבי, שרק היום צעדה אחרי העגלה, שלא כהרגלה, נטתה מהדרך המסכנת.

לא עברו ימים ספורים, והקדוש ברוך הוא פרסם בגלוי את מעשה הנבלה, כי אותו הבונש עושה הרעה יד מדעתו, נלקח להקדש בית החולים, ושם התודה על חטאו וספר לכל רואיו את דבר המעשה, שרק בעטיו באה עליו כל הרעה הזאת, כגמול דינו.

נסיפורי זאת לרבי, אמר אחד מאנשי ביתו "כן יאבדו כל אויביו ה', וכל החושבים רעה על רבנו", השיבו רבי יצחק, "למה תקלל", והמשמש השיב, "הלא נכוחות אני מדבר, כי בודאי שכן ראוי להיות לכל הזומם רע על הרבי".

השיבו הרבי בתרעמת גלויה, "הלא אין השם יתברך שומע לקללות פה שאוהב לשנות מעט משקה, ולשכב לישן". בקש המשמש, "אם כן יקנא השם יתברך לכבוד מי שאינו שותה משקה ואינו אוהב שנה", בכנותו על הרבי, אך הרבי מהר להשיבו, "הלא אדם כזה אינו מקלל, ואינו מרצה לדרךיו". (זכרון טוב)

קדי לבקש את ברכתו, והיה מקבלם בסבר פנים יפות.

רבים מהם היו יושבים אצלו, אוכלים, שותים ולנים, אף פעם לא היה הבית צר מהכיל את הבאים, ולא דחה אדם מעולם. על כל חולה שבקשו ממנו להתפלל, העתיר והתחנן להחלמתו המהירה. נמצא שמי שהתברך מפי רבי יצחק, הרי הוא כמי שהתברך בצויו ובשליחותו של רבנו אביר יעקב זיע"א. (סידנא בבא חאמי)

ואברהם מברכה ומסלף אור ונברכו בך כל משפחת האדמה (בראשית יב, ג) (יב ג)

בשנת תרי"ח, הודמן הרה"ק רבי יצחק מנעטכיני זיע"א לעיר בה עמדו לבנות בית כנסת חדש, יהודי המקום שמחו לקראתו, ובקשו מהאורח הנכבד לבוא לאתר הבניה, ולהתכבד בהנחת אבן היסוד של בית הכנסת הגדול.

לאכסנית הרבי נשלחה כרכה הדורה כראוי וכיאות, להביאו למקום, אך לפליאת כל הנוכחים, הורה הרבי לעגלון שישע הוא תחלה, והרבי יצעד רגלי בעקבות העגלה.

בעיר התגורר איש אחד שהוסת להרע, משונותודע למסלול בו עתיד הרבי לנסע עם מרכבתו, הלך בחשאי ונסר את העמודים שמתחת הגשר, ברחוב שהיה על הרבי לעבר.

הרשע הכיר את מנהג הצדיק, וידע שעל דפנות מרכבתו נתלים יהודים רבים במטרה לחזות בזיו קדשו. עמודי הגשר

פרשת לך לך

הפכריים במקום היו אנשי חמר ומגשמים עד למאד.

הגם כי לא ראו שביכלתם לבצע את אשר נצטוו, פקדת רבם שמרה רוחם, הם נשארו במקום משך שבועים, ישבו בחדר סגור בפאתי העיר, ועסקו בתורה ובעבודה.

לסוף השבועים יצאו לרחובה של העיר, ולא הפירו את אנשיה. בעבודתם הפנימית, השפיעו על בני המקום להיטיבם. מסתמא, הרבה דרכים יש לקרב לב יהודים לאבא שבשמים, אלו ואלו צודקים בדרךיהם, והתוצאות יוכיחו על ישרותם. (יפה שיהתן)

אם מחויט ועד שרוך נעל ואם אסח מקל אשר לך ולא תאמר אני העטרת את אבנם (יד נב)

יהודי בשם שמואל שהתגורר ברוסיה, לקה במכה בצוארו, שהלכה והעמיקה בגופו, עד כדי שהגיעה לכלל סכנה, משךאה כי צרתו צרה, יצא ממקומו ללבוב לדרש ברופאים. בהיותו בלבוב, הגיעתו השמועה כי בבראד שוהה עתה אחד מצדיקי הדור המפרסמים.

שמואל מהר ונסע אליו, והרבי הורה לו לתרם מעות כמנין 'שמואל', ואז תעלה ארוכה למכתו. שמואל נתן את הכסף בתשואת חן, ואז אמר אותו צדיק, לא רחוק מכאן דר הרה"ק **רבי חנוך העניף מאלעסק** זיע"א, סע אליו, ותהא לך בודאי רפואה שלמה.

צית שמואל לדברי הרבי, ונסע לאלעסק, נהוג היה אז ברוסיה, מדינת מוצאן,

נה' אמר אל אבנם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה (בראשית יג, יד) (יג יד)

בסעודה שנגרכה ביום ההולא של ראש ישיבת טשעבין, הגאון רבי דב בעריש ויידנפלד זצ"ל, דרש אחד הרבנים בנוחות ראשי הישיבות, והוכיחם על כך שהם אוסרים על בחורי ישיבותיהם ללכת בחוצות להשפיע על ההמון.

כסמוכין לדבריו הביא את הפסוקים (להלן מה יד) 'פרצת ימה וקדמה (בראשית כח, יד) צפונה ונגבה' וכן כתיב 'נה' אמר אל אברהם אחר הפרד לוט מעמו שא נא עיניך (בראשית יג, יד) וראה' וגו' 'צפונה ונגבה וקדמה וימה'.

היטבו על אתר חתן בעל ההולא, הגאון **רבי ברוך שמעון שניאורסון** זצ"ל ראש ישיבת טשעבין בנעימות, הלא מאתו פסוק נתן גם ללמד אחרת, 'וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה' הרי שממקום הלמודים, מתוככי הישיבה, מתעוררת השפעה היוצאת חוצות.

מעין זאת ספר הרה"ק **רבי איציקל מפשווארסק** זיע"א, כי בעת בקורו אצל הרה"ק **רבי מנחם מנדל מליובאוויטש** זיע"א, הוכיחו הרבי מליובאוויטש על דרכו הצנועה והמסגרת, ועל שהוא נמנע מלהשפיע על הצבור חוצה.

היטבו הרה"ק מפשווארסק במעשה, הרה"ק הבעל שם טוב הקדוש זיע"א שלח זוג אברכים לעירה פלשה, להשפיע על בני המקום ולהחזירם למוטב. למרבה צערם, לא מצאו השלוחים בקעה להתגדר בה, כי

מרבנות אל מעונו של רבנו **אביר יעקב**, שלשה ימים המתינה לתור המיחל, ביום השלישי חש רבי יעקב ברוח קדושו כי אשה צדקת ממתינה בחוץ, וצוה להכניסה לפניו.

בשמעו את מבקשה הכריז, "עתידה את ללדת בן זכר, קדוש יהיה היילד מרחם, ועתיד הוא להאיר את עיני ישראל בתורתו". אשר מלא את לב הרבנית על הבשורה, והיא שבה בהתרווממות הרוח.

הדור הארכה עד ביתה בבגדד, עברה עליה בקלות רבה עם הברכה המיחדת, ובהגיעה, בשרה לבעלה את דברי הצדיק. אחר זמן מה נתמלא ביתם אורה, כאשר נולד להם רבם של יהודי בכל לעתיד, הגאון רבי יוסף חיים.

בסוף ימיו, הורה הרה"ק רבי ישראל אביחצירא זיע"א, שיקראו לפניו מדי שבע הלכות מספר "בן איש חי". פעם כאשר קראו לפניו, הבחין הרב בתמונתו רבת ההוד של רבי יוסף חיים, המופיעה בראש הספר, והתבונן בה זמן רב.

אחר התבטא, "צורתו הקדושה חקוקה מתחת לכסא הכבוד", ותוך כדי כך לקח את הספר לידו, ונשק לתמונה ברטט מספר פעמים. (בעקבות רבותינו ח"ד עמוד 18, אבירי בבל)

ואתנה בריתי ביני ובינה וארבה אותך במאד מאד (ו) ב

הזמן הרה"ק החדושי **הרים** זיע"א לסעודת ברית מילה, במהלכה צוה על חסיד

שתחלה מניחים פדיון מועט לפני הרבי בסך ח"י פרוטות, ואחר כן, מבקש הרבי ככל שרואה לנכון, כך עשה אותו שמואל, והניח לפני הרבי מאלעסק ח"י פרוטות.

נטל רבי חנוך העניף את מטפחתו, כרף אותה סביב צוואר החולה, והלה נתרפא ממפתו בו במקום.

שמואל, שהיה מפתע מאשר התרחש לנגד עיניו, אמר לרבי, "הרבה עלי מאד מהר ומתן ואתנה", אך הרבי ענהו נחרצות, "אין זה מדרכי לבקש מעות". הפטיר שמואל בעגמה, "לו ידעתי מקו, הייתי נותן מלכתחלה יותר בתור פדיון", ואז ספר לרבי פי טרם באו אליו, כבר היה בבראד, אצל אחד מצדיקי הדור.

התענין הרבי מאלעסק מה אמר לו אותו רבי, והוא ספר לו כל הענין, שהוא דרש ממנו סכום גבוה, ואחר שלחו לאלעסק. השיבו רבי חנוך העניף, אם כך, בודאי מגיעים לו המעות, בעד העצה הטובה שנתן, ואם תשאל מדוע אני אני רוצה לקבל, למדתי מחתני הקדוש הרה"ק רבי שלום מבעלזא זיע"א, שלא לבקש מעות כלל. (לב טמח החדש)

ויאמר לה מלאך ה' הנה הנה וילדת בן (טו יא)

אחר שצפתה אמו של **הבן איש חי** מבידד זצ"ל, מספר שנים לילדים, גמרה בדעתה לנסע עד למרוקו הרחוקה, אל הצדיק הרה"ק רבי **יעקב אביחצירא** זיע"א, למען יעתיר בתפלה עבורה.

בשנת תקצ"א, הגיעה הרבנית אחר תלאות

פרשת לך לך

שאלו הסוחר, "אם יבוא אדם ויאמר לך שהוא מסגל למול בבטחה מה תתן לו", השיב בעל הבית, "אשמח לתת סך ארבע מאות רבל כסף". אמר הסוחר המוהל, "אני אמוול אותו ואקח על אתריותי שלא תזיק לו המילה כלל", ובעל האכסניה השיבו, "בתנאי שתניח לי ערבון על הדבר".

התנו השנים ביניהם, שיניח המוהל ערבון ארבע מאות רבל כסף מכיסו, כאשר ירפא הנמול, יקבל את ארבע מאות הרבל הללו, ועוד ארבע מאות כשכרו, והיה אם חלילה ימות, יפסיד המוהל את הארבע מאות שהניח לערבון.

בנוסף, התנה עמו בעל הבית קדם למעשה שיתחייב להמתין בביתו ארבע שבועות מיום ליום, עד אשר ירפא הרך הנמול בשלמות, וסכנת המות המרחפת על ראשו תחלף כליל.

התנאים סכמו בין הצדדים, והאורח נגש לעריכת ברית המילה. אחר המילה החל לזוב דם רב, אך המוהל לא נפל ברוחו, חבש את העשב שקבל מהרבי על הפצע הפתוח, ומיד נעצר הדם.

סעודת המילה נערכה בהתרגשות ובשמחה מרבה, מהולה בחשש מהעמיד לבוא. אחר הברית נשאר הסוחר בבית בעל האכסניה, כאשר התחייב.

נעבר מספר ימים, קרא הסוחר בעתון כי שער השוורים התיקר, והשתקק לשוב במהירות לביתו, למכר את השוורים שברשותו, אולם אבי הנמול לא הניחו לעזוב, כפי שהתנה עמו.

מהעיר ירוסלב שנכח במקום, שייספר את המעשה דלקמן בקול רם.

אחד מחסידי הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, היה סוחר גדול בשוורים, ארע ובזמן שהיו בחזקתו שוורים רבים למכירה, הוזל מחירם באפן שנושקו לו הפסד משמעותי.

נסע הסוחר לרבי הקדוש מברדיטשוב, ושח לו על צרתו. השיבו רבי לוי יצחק בשאלה, "האם ישנה מצוה שהנך עוסק בה", השיבו, "משמש אנכי כמוהל". שאלו הרבי, "האיו אתה נוהג אחר המילה, כאשר ממשיך לזוב דם רב ולא נעצר".

אחר שציו החסיד שמות רפואות שבהן הוא נעזר, אמר הרבי, "אתו לך עשב שישמש כתרופה לזה, אם יזוב דם אחר המילה, חבוש את העשב במקום, ותעלה לו ארוכה מידית בעזר ה' יתברך".

שאל הסוחר הנבון, מה לעשות בעגנון השוורים, השיב הרבי "הלא אמרתי לך שאם יזוב דם אחר המילה, תחבש את העשב הזה וירפא". כששמע זאת החדושי הרי"ם אמר, "נראה שהסוחר היה חסיד, שהרי קבל את תשובת רבו, ולא הוסיף לשאל אודות השוורים".

נסע הסוחר לביתו, וכששקה באכסניה על אם הדרך, נודע לו בדרך מקרה, כי בנו של בעל האכסניה הנו ערל. שאל את האב, שהיה גביר עשיר והולך תמים, מדוע לא מל את בנו, והשיב, היות ומתו אחיו בעקבות המילה בזה אחר זה, מחמת שסבלו מזיבת דם מרבה, על כן מתירא הוא למולו.

מקום אליו הלוך, נתקבל באהבה ובכבוד, באשר טפל בצרכי אחרים במסירות נפש.

המוהל היחיד במחוז היה רבי נסים, והיה שמח במצוה זו להפליא. באחד הימים כאשר התפלל מנחה בבית הכנסת רבי חזקיה ועמד בתפלת שמונה עשרה, נכנס דגור והביא אליו מברק מהעיר זרזיס.

מאתר ונוהג היה להאריך בתפלת העמידה, נאלץ הדגור להמתין זמן ממשך עד שסיים רבי סעדיה, ואז מסר לו את המברק, בו נכתב כי הוא מזמן לשמש כמוהל בעיר זרזיס. באותו זמן מלחמה, אסור היה להתהלך ממקום למקום ללא רשיון, שהנפקתו ארצה זמן ממשך, בעוד שברית המילה היתה צריכה להערוף כעבר יומים.

הלך הרב לביתו לטכס עצוה, כיצד יגיע לעיר זרזיס למול את הבן בזמנו, וגמר בידעתו להגות בזהר הקדוש, אולי בזכות רבי שמעון בר יוחאי ישלח השם עזרו. הוא למד בזהר עד השעה אחת עשרה בלילה, אחר קום בשמחה ואמר, "שבח לקל, יש לי בטחון בה", אסע ללא רשיון יציאה, וזכות אליו הנביא תעמד לי".

עם בקר השכים קום, ויצא לדגור בכרכרה ללא רשיון, בהגיעו לים החוצץ בין ג'רבא לזרזיס, פגש מספר יהודים וביניהם עשיר מפרסם בשם אליו קאבלה ז"ל.

התענין הלה אצל הרב, למחוז חפצו ולמטרת נסיעתו, ונתנדע כי רבי נסים נוסע לזרזיס, לקיום מצות מילה, יען הגיע אליו אמש מברק שבו הזמינוהו לשם.

בחלף כמה ימים נוספים, שוב התפרסמה ידיעה בעתון שמחיר השורים עליה עוד יותר, והסוחר חפץ בכל מאודו לשוב לביתו ולמוכרם, טרם ירד המחיר, אף תחננוני לא הועילו, הוא הכרח לקום תנאו, להשאיר במקום למשך ארבעה שבועות תמימים, מיום ליום.

לקראת תום ארבעת השבועות התיקר שער השורים בהרבה, ושוב נאלץ הסוחר להמתין עדי ירפא הנמול בשלמות. כתם זמן התנאי, נתן לו בעל הבית את דמי הערבון שהניח ועוד שלם לו ארבע מאות כמסכם, הוא שב לביתו, ומכר את השורים בשער הגבוה ביותר.

לאחר מכן נסע אל רבי לוי יצחק מברדיטשוב, ואמר לו, "מורי ורבי, סף ארבע מאות רבל שכר המילה, בודאי שיך לכבודכם ושלכם הוא, כי הכל בזכות העשב המיוחד, ואף הסכום שהרוחתי במכירת השורים, שיך לכבודכם, כי רק בזכות המילה התמהמהתי מלמכרם, עד שהגיעו לשער היקר ביותר".

נטספר החסיד מירוסלב דברים אלו, הפסיקו הרבי החדושי הר"ם ואמר, "עד כאן, למה לך לספר גם זאת". (וילקט יוסף)

זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריו המול לכם כל זכר (יז י)

בתקופת מלחמת העולם הראשונה, שנת התרע"ד, הגר רבי נסים עידאן זצ"ל עם משפחתו מברג'אן לג'רבא, בכל

מלוה מלכה

לבקש רשיון, ענה לו רבי נסים, "כיון שהנו עני מרוד, הנה בידו את הפרוטות עבור המברק אלי, רק אחר שמכר משהו מקלי ביתו".

אחר תפלת ערבית, הלכו הרב ואלהיו לביתו של הרב הנולד לליל הזהר, כדי ללמוד זהר פנהוג, אף לא עלה בידי אבי הבן האביון להגיש לפני האורחים, כי אם מעט יין וצלחת בטנים. ראה הרב בעניו של האיש ואמר לו, "די במה שהגשתי, כל אחד יברך ברכה, ודי בכך".

העשיר האורח שהתלנה לרב הבחין בדבר, בקש מאבי הבן לצאת עמו מהחדר, ושאלו בצנעה, "בן מי אתה", אמר לו "פלונזי בן פלונזי". השים אלהיו עצמו כאלו מכיר את אביו ואמר לו, "אביר ז"ל בא אלי בחלום, ואמר שאתן לך ארבע מאות פרוק שאני חיב לו, הנני נותנם לך כמו שבקשני".

שמח בעל הברית, הלך לשוק וקנה צרכי הסעודה ביד רחבה. בראותו זאת, התפלא הרב ושאל "מנין לך כל זה", כאשר שח לו את דברי אלהיו קאבלה, הבין הרב שהלה עשה זאת בחכמה, נתן צדקה בסתר כדי שהאב האביון לא יתביש חלילה. (מעיל שמואל)

אמר לו אלהיו, "אם כן, ברור כשמש שאין בידך את הרשיון הנדרש, שהרי לא היה ספק בידך להנפיקו". "נכונים דברירי", ענה הרב, "ברם, בוטח אני בה' שזכות המצוה תגן עלי". אמר האיש, "הכי מאמין אתה בכך, הלא שוטר נצב במעבר הגבול והוא בודק כל נוסע באפן מדקדק".

הטיב רבי נסים, "כבר אמרת, כי אני בוטח בה' שיעזרני". בהגיע הכרכה למעבר בין הים ליבשה, נגש השוטר המצב במקום, לבדק את רשיונו של כל אחד מהנוסעים, וצוה עליהם, "כל מי שנבדק, ישב במרחק".

נשבעה נוסעים הגישו לו את רישיונותיהם, כאשר הגיע לרבי נסים אמר לו מיד, "אתה כבר מסרת רשיון, לך ושב במרחק, עם הקבוצה שמסרה לי את הרשיונות".

כאשר ראה אלהיו קאבלה במו עיניו את הפלא הגדול שנעשה למוהל, נגש ואמר לו, "מעולם איני רגיל ללון מחוץ לביתי, אולם הליכה אחר שראיתי את הנס הגדול, אעשה כן כדי להשתתף בברית, ואלון בזרזים.

ברם, תמה אני, מדוע לא הודיע אבי הבן על הברית מבעוד מועד, כדי שתספיק

מלוה מלכה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמדי

להעליל עליו עלילות שוא ושקר ולרדפו, לא נח ולא שקט, עד שעלה בידו לאסור את המוזג האמלל בבית האסורים.

בכפר סמוך לעיר לוצק, התגורר פריץ רע מעללים, מי ששכר את בית המזיגה שלו, לא יצא נקי מתחת ידיו, ורכו היתה

שב השוכר בשלחה ורגיעה לביתו, ויהי היום, בליל שבת הגדול, צנה הפריץ הרשע להשליף אל בית היהודי גופת ילד ערל, ומיד לאחר מכן מהר לביתו עם השופט המקומי, לאסרו בבית הפלא עד עת משפטו.

המוזג שהבחין בבאם, מהר להמלט על נפשו מבעד לחלון בעצומה של השבת, נסע לרבי פנחס, ושפך לפניו את מר שיחו אודות עלילת הדם המרחפת על ראשו.

עננה רבי פנחס שימתין עד מוצאי שבת קדש, ואחר ההבדלה יסע לביתו, שם יקרא כל התהלים מראשו ועד סופו ללא הפסק, אפלו 'הי רצון' לא יאמר בין ספר לספר, כאשר יסים את כל התהלים במוצאי שבת קדש, תהא לו ישועה גדולה.

שמע היהודי לדברי הצדיק וכו עשה, כאשר נודע לפריץ כי החוכר שב לביתו, נחפז לנסע לבית המזיגה לקחתו לבית האסורים, אך מרב בהילות, נהפכה מוכבתו באמצע הדרך, מחצה אותו, והוא מת במקום מיתה משנה, באותו מוצאי שבת.

לא רק בפריץ נגעה יד ה', אף שאר הערלים אשר היו בקשר עם בן הבליעל, להעליל על היהודים עלילות שקר, נפלו למשכב בחלאים גדולים. כאשר שמעו על סופו המר של הפריץ, שלחו אחר היהודי החוכר, בקשוהו שימחל להם על אשר חטאו נגדו בעלילה הנוראה, והתנצלו לפניו כי רק הפריץ הבליעל הסייתם לזה.

החוכר שניצל מהסכנה בנס נתרצה להם, מחל על כל מה שעוללו לו, והם חזרו לבריאותם כבראשונה. (אהלי צדיקים)

כחף השנים, לאחר שנתפרסמו מעללי בפיות הבריות, לא ההין איש לחכר ממנו את בית המזיגה, בכל סכום שהוא, והוא נשאר ריק ושומם, ללא יוצא ובא.

לאותו פריץ אכזר, היה אח בכפר סמוך לעיר שדה לבן, והוא נסע להתראות עמו, אחי הפריץ היה רך ללב, באהזתו ישב יהודי שחכר את בית המזיגה שנים רבות בכתב ובהשקט, ללא מורא מאדון שיעליל עליו עלילות כזב.

האדון המרשע בקש מאחיו להציע לו איש שישכר ממנו את בית המזיגה העומד שומם, ללא קופצים, האח נענה לבקשתו, ושלח אחר אדם שנהג להגיע אליו מדי פעם בענייני עסקים ומסחרים שונים.

הפריץ האח דבר עם אותו סוחר אודות בית המזיגה של הכפר הסמוך לעיר לוצק, הוא מצא לבקשתו יהודי ששכר מאת אחיו את בית המזיגה, הלה נסע למקום כשהוא מביא כמות נכבדה של משקאות, ופתח מחדש את בית המזיגה.

אחר כמה שבועות, הזדמן השוכר החדש לעיר לוצק הסמוכה, שם שחקו רבים על משבתו, בספרם לו על מעללי של הפריץ הבליעל. כשמע השוכר כן, סמרו שערות ראשו מפחד ומורא, הוא גמר בדתו לנסע אל הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א, להועץ בו כדת מה לעשות, האם להניח את השכירות באמצע הזמן, והיתה לו נפשו לשלל.

הורה לו רבי פנחס שיחזיק בבית המזיגה עד פלות זמן השכירות, והיה אם תארע איזו צרה מאת האדון, ימהר ויגיע אליו.

יומא דהילולא

רבי משה מקיטוב, וקוראו דודי הקסיד המפרסם.

הרה"ק רבי דוד צבי אויערבאך אבד"ק שאריגראד, הנה דידו הקרוב (מליצי אש). על אף שאין שום הוכחה שרבונו קבל תורה מפיי הבעש"ט הקדוש, ספרו עמוד העבודה מלא ברעיונות של הקסידות, כן מצטט רבונו רבים מגדולי הקסידות.

רבנו ראה את תעודת חייו בקרוב לבבות ישראל לאביהם שבשמים, ובעמידתו בפריץ נגד סכנות הזמן, הנה דרשו מציו, ונפק מפוימיה זקוקין דנורא זו תורה, לעדת ישראל, הוצק חן בשפתותיו להסבירה, ביראת ה' הטהורה, הכינה וגם חקרה, מוכיח לרבים בדרך השירה, מתאזים בכל עת לשמעו ולזכרה, פי ברוך הוא וברוך טעמו, חיים זכה לשמרה. (לשון תלמידו רבי אריה לייב אב"ד בוטשאן בהסכמתו על ספרו)

רבנו חי בתקופה שבה פעל הרשע הנוכל יעקב פראנק ימ"ש, שהצליח להטות אתריו הרבה משלומי אמוני ישראל. רבונו עשה ופעל למען ה' ותורתו להשיב רבים מעוון, ולהצילם מלפול לרשת שטמנו להם. עשה לדרך פעמיו, ונסע על פני עירות וכפרים, ובכל מקום השמיע הוד קולו, קול חוצב להבות אש, להתריע מפני מכה מהלכת הכובשת לבבות, ולהסיר את הלוט מעל פני הנוכל יעקב פראנק שר".

הסבה העקרית שהביאה את החרבן באמונת ש"צ, לפי מה שאמרו גדולי ישראל

שלשה אחים גדולים וצדיקים חיו בתקופת הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א, האחד שמו **רבי משה אב"ד קיטוב**, השני **רבי חיים מהורודענקא**, והשלישי **רבי אברהם מקאסוב**. שם אביהם הנה רבי שלמה, אודות האב אין ידוע כלום, וגם אודות הבנים הנעלם יותר מהגלוי.

אמנם על רבי משה ידוע שנולד בשנת תמ"ח, כאשר שמש ברבנות קיטוב, הנה הרה"ק **רבי אברהם גרשוון מקיטוב** גיסו של הבעש"ט דין בבית דינו, והנה לו שיכות קרובה למרן קדוש הקדשים הבעש"ט. רבונו מביא בשמו הרבה ענינים בספר נחמד ונעים, גם בספה"ק תולדות יעקב יוסף פרשת תזריע עמוד שטו הובא ענין בשמו, בספר בוצינא דנהורא יש מקתב מהבעש"ט אל רבי משה.

על פי המקביל בקיטוב, הנה הוא האיש שגלה לרבים את דמותו האמתית של הבעל שם טוב הקדוש, "כי הנה רבו וקשיש מניה, והודיע טבעו בעולם".

הבן השלישי רבי אברהם מקאסוב, לא ידענו אודותיו כי אם מה שכותב עליו בנו רבונו, בספרו נחמד ונעים פרשת ויגש, "אדוני אבי מורי, אביר הרועים, מכתר ומשלים בכל חכמה וחייה".

רבנו נולד בבית רבי אברהם, ויקרא שמו ברוך, ברבות הימים נתקבל למגיד בעיר קאסוב, ואז נודע שמו בשם רבי ברוך מוכיח (תולדות יעקב יוסף), או רבי ברוך מקאסוב. לא ידוע מי היו רבותיו, בספרו נחמד ונעים, מביא הרבה דברים ששמע מדודו הרה"ק

היתה כדבעי, הלא התפלת' והסר שטן מלפנינו ומאחרינו, השטן שבא קדם התפלה, לבלבל במחשבות רעות, והשטן שבא אחר התפלה, לבלבל במחשבות גאות. ואם התפלה היתה בכונה ונתקבלה לרצון, איך יכלת לבא אלי עתה. (ברית אבוס פ' וישלח)

נסתלק לבית עולמו ביום י"ג חשוון תק"מ, ומנוחתו כבוד בעיר קאסוב, שלא כרב המצבות בבית החיים, נשתמרה מצבתו בשלמותה ולידה מצבת אשתו הרבנית. השאיר אחריו את ספריו יסוד האמונה, עמוד עבודה, נחמד ונעים. (תולדותיו שנדפסו בהקדמת ספריו, יסוד האמונה ועמוד העבודה, ימי זכרון)

צאצאיו, בנו רבי יוסף זצ"ל, מגיד מישר'ים דבאטשאן, על שמו נבנה בית המדרש במקום שנקרא ר' יוסקים שוהל, רבי אברהם ז"ל. חתנו רבי אברהם פ"ץ זצ"ל, גם הוא מגיד בבאטשאן, ומפרסם לגאון וצדיק, וממפיצים הראשונים של החסידות במרוש.

מאמרותיו

אגרא דבי הלולא מלי (ברכות ו:) ביום פטירת הצדיקים אין עסק בכל העולמות, רק בתורה ובמעשים טובים שחדש אותו צדיק. וזה 'אגרא דבי הלולא' מלי, מלותיו ודבריו של תורה. (נחמד ונעים)

ישנם הנזהרים מאד מלהכשל חלילה בבליעת תולעת, אך עם זאת אינם נזהרים מבלוע אנשים, איש את רעהו חיים בלעו. זה שאמר דוד, 'ואנכי תולעת ולא איש (תהלים כב, ז)', הביטו עלי לכל הפחות כעל 'תולעת', ואל תבלעו אותי חיים. (ארץ החיים)

בימיהם, היה שהגשימו הרבה משגים בקבלה, ופרשו דברים נעלים ונעלמים כפשוטם. ש"צ בעצמו חבר ספר בקבלה, בו סלף וגשם הרבה ענינים, אחריו בא הרשע נחמיה חיון שר"י המכנה נח"ש, וחבר גם הוא ספרים בדרך.ו.

המקבל רבי יוסף אירגאס זצ"ל יצא נגדו בשנת תע"ה במלחמת חרמה, בשני ספריו 'תוכחת מגלה', ו'הצד נחש', בספרים אלו מוכיחו ומבדר איך שמהפך דברי אלקים חיים ומגשםם.

רבי יוסף לא הסתפק בעריכת קרב נגד איש טמא זה, כי ידע והרגיש שחובת השעה היא ללמוד דעת את העם להדריך בנתיבות ישר בלמוד הזהר והקבלה, כדי שלא יבוא לידי ספקות ולא יכשלו במכשול ההגשמה שהיא שרש המכה.

כך הבטיח בקונטרסו תוכחת מגלה, ואם יגזר ה' בחיים, אנכי הרכיל אגלה סוד הכמוס ורמוז בענינים הללו, מהו עמעים, מהו מקום פנוי, מהו צנור, התפשטות, הסתלקות, זוג ועבור וכנויים אחרים כאלה, כדי להציל התלמידים מן המכשולות, שלא יכשלו ויתלקדו ברשת הטעות והשבוש.

על כן עמד רבנו, וחבר את ספרו הקדוש יסוד האמונה, בו הסביר את הענינים בקבלה בדברי האר"י הקדוש, ובכחו הגדול השכיל לפרש את דבריו על פי יסודות השכליים שקבע הרמ"ק בספריו, הראה איך כל משג מסודות האר"י המדברים בלשון הגשמה, כוננתם על ענון שכלי ורוחני, מפשט מכל גשם.

פנעם בא אליו היצר הרע אחר התפלה, וציו בפניו שתפלתו היתה בכונה גדולה, התכונן להביאו לידי גאון, ועל ידי זה להוריד את התפלה. השיב לו רבנו, איך יתכן שתפלת

פרשת לך לך

קרובה הנאתו

הרה"ק הפני מנחם זיע"א דרש בהספדו במלאת ימי השלושים להרה"ק הבית ישראל זיע"א (ג' ניסן תשל"א): מובא משמו של הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א שלימד זכות על עם ישראל, ואמר: רבונו של עולם, הרי אינך בא בטרוניא עם בריותיך, ומה רצונך מבניך, הרי אילו היה היצר הרע בארון הספרים וספר 'ראשית חכמה' עם שכר הגן עדן ועונשי הגיהנום מוצגים בראש כל חוצות, לא היה שום אדם בא לידי חטא. אולם היצר הרע בוער ברשות הרבים, ואילו ה'ראשית חכמה' טמון בארון הספרים.

והנה זה נאמר בזמנים ההם, והרי בזמנינו כמה טומאה וטריפה ישנם בחוצות עיר, ואיזו חשכות ישנה ברחובות קריה וכל כך גדול הוא כוחו של היצר הרע, אותו גוריא דנורא שלא יכלו לו אנשי כנסת הגדולה, ואנו ראינו בחוש כמה עמל ונתייגע הרבי ז"ל להציב את ה'ראשית חכמה' ברחוב העיר ולהטמין את היצר הרע בארון ('אוצר דרשות ומאמרים' ח"ב).

הרה"ק האביר יעקב זיע"א כתב בספרו 'פתוחי חותם': דהנה יצר הרע, בני אדם שומעים לעצתו משום דמקרבא הנייתא, שכל מועצותיו הם כדי להשיג לאדם תאוות עולם הזה. וכששומע אדם לעצתו, הנה כל תאוותיו מוכנים ומזומנים לפניו לעשות כחפצו ורצונו מיד ולאחרת בלי הרחקת זמן ובלי מניעת שום דבר, כי הנה העולם מוכן לפניו והגוף נאה לו כל מה שאומר היצר, ואין

מעכב. לא כן יצר הטוב, כל מה שאומר לאדם, רחוק רחוק מי ימצאנו, כי הוא אומר לאדם שיעסוק בתורה ובמצוות כדי שיזכה לעולם הבא, וזה אחר מיתת האדם, והנאה זו לנשמה ולא לגוף. מפני סיבה זו שומעים בני אדם לעצת יצר הרע, מאחר שקרובה הנאתו, והגוף יש לו הנאה גדולה בזה.

ועם הקדמה זו העלה לפרש את דברי הפסוק (בראשית יב א): 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ שֵׁם אֲדָם מֵעַתָּה יִלְכָּךְ בְּדֶרֶךְ הַיְשֵׁרָה, הַקֶּבֶל' מחזיק בידו ועוזרו, וזהו כוונת הפסוק שהקב"ה אומר לאדם המתבקש להיות 'אב' - רם, רם במצוות התורה ובמעשים טובים: 'לך לך מארצך', דהיינו, שלא תשמע לדברי היצר הרע המשיא ומסית בהראותו את הנאת הארץ, הוא העולם הזה שקרובה הנאתו, אלא תדע לך שהטובה וההנאה האמיתית הם בעולם הבא.

תחנן בדרך

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א אמר בשם הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א הטעם מה שנוהגים החסידים לבלי לומר תפילת תחנן בעת היותם בדרך בתור הולכי אורח, שזהו לאשר חז"ל הקדושים תיקנו תפילה קצרה להולכי דרכים, ואנו לא נוהגים להתפלל בדרך תפילה קצרה, כי בלאו הכי אין אנו מכוונים כל כך בתפילה. אכן על כל פנים צריכים לחוש לדבריהם הקדושים הבורעים נכחלי אש לקצר התפילה בדרך, וצריכים לחסר על כל פנים איזה תפילה, ואם כן איזה מהתפילות יש בכוחנו לדחות, רק תפילת תחנן שהיא אינה קבועה, שנדחית ביומא דפגרא, כשיש

שלא לבייש

אחר פטירת הרה"ק רבי שלמה מקרלין זיע"א לא ידעו החסידים אל מי לפנות ואת מי לקבל עליהם לרבי. אמר להם הרה"ק רבי אורי מסטרליסק זיע"א, כי תמיד שמע מרבו שהפליא את הרה"ק רבי מרדכי מנשכ"ז זיע"א לאיש תמים, על כן אנסה לקבל אותו לרבי. ונסע אצלו. ובדרך נסיעתו שמע כי הרב הקדוש מנשכ"ז יסע דרך שמה על ברית מילה, והמתין עליו בפרשת דרכים, וראה כאשר באה עגלה יפה, ודימה בנפשו כי שמה נוסע הרה"ק מנשכ"ז, ואחז את העגלה להעמידה, והבעל עגלה נתן לו מנה אחת על שתי כתפיו לזכרון. אבל הוא לא השיגח על זה, והוא היה איש קומה וגיבור חיל ותפס את העגלה בחזקה. והרה"ק מנשכ"ז הרגיש בזה כי הוא זה, ותיכף ומיד אמר להמשמש שיאמר להבעל עגלה שיעמוד, ולקח אותו אצלו ונסעו יחדיו. הרה"ק מסטרליסק היה שם שלוש שנים רצופים בבית מדרשו, וקבלו לרבי. ובמשך שלש שנים הללו לא הרהיב בנפשו עוז לגשת אל הקודש פנימה.

ככלות שלש השנים וכבר שיער בנפשו כי כבר עבד עבודתו עבודה תמה, אז הלך לבית הרה"ק מנשכ"ז, והטמין את עצמו מאחורי התנור, ומשם התבונן בעבודת הרה"ק מנשכ"ז, וראה אנשים רבים באים עם בקשות שונות והולכים מאתו בהבטחות שהבטיח להם.

בתוך הבאים ראה אדם אחד מגושם מאוד ובעל עבירה גדול, וראה כי הרה"ק מנשכ"ז משתעשע עמו ולא היה יכול להתאפק, ואמר ודיבר לעצמו בשפתיים רפות: איני יכול להבין את התנהגות רבי, איך אפשר לקבל כזה אדם טמא, ולא עוד אלא לשמוח איתו. והרה"ק מנשכ"ז הרגיש מחשבתו הטהורה, ואמר לו: אורי, אתה

חתן וברית. לכן עלה הגורל על תפילה זו להיות נדחה לקיים דברי חז"ל הקדושים (אמרי צדיקים' אות א).

ומשמיה דהרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זיע"א נאמר בזה על פי הלצה, כי **לכך אין אומרים תחנון כשהוא בדרך, יען שנאמר (בראשית יב ב) 'וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדַּלְתָּ שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרִכְּךָ, וְפִירַשׁ רִשׁוֹ': לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים, ממעטת פריה ורביה, וממעטת את הממון, וממעטת את השם. ואם אמרו שהדרך ממעטת את הממון, הרי ש'לוקה' - לומר תחנון וללקות על החזה באמירת אשמנו, 'ומשלם' - היינו הוצאות הדרך שממעטת את הממון לא אמרינו (זכרנו לחיים' עמוד מד).**

היה מעשה בצאת הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זיע"א לדרכו לאסוף מעות עבור דבר נחוץ, ויהי בדרכו בבואו לעיר אחת חרדה כל העיר לקראתו, וכל אנשיה כיבדוהו עד מאד, ער שנמנעו מלומר תחנון לכבודו. הרה"ק שהה בעיר ההיא משך זמן, אבל לא עלה בידו לקבץ סכום הגון כרצונו. בעמדו לעזוב את העיר אמר בדרך הלצה: הנה מצינו בגמרא (כתובות לב) פלוגתא בין רבי יוחנן לעולא, דרבי יוחנן סבירא ליה 'מילקא לקי וממונא לא משלם', ועולא סבירא ליה 'ממונא משלם ומילקא לא לקי', אבל לא מצינו שום מאן דאמר שיסבור 'מילקא לא לקי וגם ממונא לא משלם', ובעיר הזאת חזה חזיתי דסוברים בשיטה זו, שגם 'מילקא לא לקי', שהרי לא אמרו תחנון, וגם 'ממונא לא משלם'. ודבר זה באמת פליאה נשגבה וחיידוש גדול (אוהב שלום' פרק י).

להתורה הקדושה. ואם יש איזו קושיא צריך לייגע עצמו ביגיעת נפש ויגיעת בשר ליישב זאת. וכמו שראינו אצלו זצ"ל, שאם הקשו לו איזו הערה וקושיא לא עלה על ערש יצועו ולא נתן שינה לעיניו עד שמצא מקום ליישב הקושיא וכידוע כל זאת להתלמידים שהיו דבקים בו, והיה אומר שזה מכבוד התורה.

בדברו עם תלמידי חכמים היה הגאון רבי ישראל יהושע מקוטנא זצ"ל שנון מאד. פעם בא אליו אחד מבעלי הבתים עם חתנו שהיה סמוך על שולחנו והציגו לפניו הגאון, באמרו: חתני זה בקי בסדר נזיקין שבש"ס עם כל המפרשים.

שאל הגאון מקוטנא את האברך הצעיר: מה זאת 'שעבודא דאורייתא'? נדהם האברך לשמוע השאלה הפשוטה. ראה הגאון מקוטנא את האברך במבוכתו, הוסיף ואמר: התזכור מה אומר אונקלוס בתרגומו על הכתוב (בראשית יב ה) 'וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן' - וית נפשתיא די שעבידו לאורייתא. אם הנך במדרגה כזאת, סיים הגאון ואמר, אוכל לדבר אתך דברי תורה (מגדולי התורה והחסידות' כרך כא עמוד כג).

אנשים אחים אנהנו

סיפר הרה"ק השומר אמונים זיע"א: אצל הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זי"ע הגיעה פעם איזה אשה וביקשה מהגבאי שיכתוב עבורה קויטל, היות שיש לה אב זקן שהוא כבר זקן מופלג, קרוב למאה שנה, שמטריח עליהם הרבה והוא אוכל הרבה, וזה מפריע להשלום בית שלהם, ולכן מבקשת מהרבי להתפלל על אביה

מתערב בעניני, צא מביתי שלא תמצא תחת גג ביתי. והרה"ק רבי אורי קיבל דברי רבו והתנהג את עצמו כמו תלמיד מנודה לרבו, וכמו כ"ב שבועות התגורר בחצר הרה"ק מנשכזי, והיה ישן תחת ענפי העצים אשר היו בחצר.

אחר כך שלח רבו לקרוא לו, והתיר לו לבוא לפניו. ואמר לו: ככה צריך להיות רבי, לדעת לקבל כל יהודי ואפילו חוטא כמו היהודי הנ"ל כדאיתא בפרקי אבות (פ"א מט"ו), והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות (אמרי קודש השלם' עמוד קנו).

על הפסוק (בראשית יב ה) 'וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְאֵת לוֹט בֶּן אַחִיו וְאֵת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לְלַחַת אַרְצָה כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ אַרְצָה כְּנַעַן', פירש רבינו האור החיים הקדוש, שאברהם אבינו ביקש להפרד מלוט, אולם הוא לא רצה לעשות זאת באופן שלוט יתבייש מכך, ולכן הוא ביקש המצאה להפטר ממנו באופן שלא יתבייש. ואלו דבריו: פירוש, שלא דחפו, עד שימצא המצאה שלא יכלימהו. ולזה תמצא כי כשמצא סיבה קטנה שרבו הרועים תיכף אמר אליו הפרד וגו' אם הימין וגו', והדבר הוא כמעט זר שיאמר אליו כדברים האלה בכל כך הרחקה, אלא לצד שהיה חושב מחשבות להפרידו כדבר ה' לזה תיכף במוצאו סיבה דחפו בב' ידים.

שיעבודא דאורייתא

הגאון רבי אברהם נייערמן, אב"ד הנריקוב, כתב בהקדמה לספר 'תועפות ראם': וכמו ששמענו מפורש מפה קדשו של הרה"ק אהרן מנחם מנדל מראדזימין זצ"ל, שהאדם הוא עבד משועבד

קדושתו של רבינו רבי אלימלך זיע"א (אוצר ישראל עמוד לו).

סיפר הגה"ח רבי ישראל שמעון קאסטילניץ זצ"ל: בהיות הרה"צ רבי מרדכי לידר זצ"ל אצל הרה"ק בעל 'סוד העבודה' מסלונים זיע"א, היה שם זקן אחד מהמתנגדים שהגיע באמצע עריכת שולחנו הטהור, ובראותו איך שפניו של ה"סוד העבודה' להבים ומאירים, נענה ואמר: וכי חידוש הוא, כל יהודי כאשר הוא שותה ולוגם י"ש, פניו מאירות ומאדימות.

נענה אליו רבי מרדכי ואמר לו: עכשיו התיישב לי המובא במדרש וברש"י על הפסוק (בראשית יג ח) **וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט אֵל נָא תְּהִי מֵרִיבָה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין רַעִי וּבֵין רַעִיךָ כִּי אֲנֹשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ, שְׁקִלְסֹתֵר פְּנֵינוּ שֶׁל לוֹט הִיא דוּמָה לְקִלְסֹתֵר פְּנֵינוּ שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ.** כי לכאורה קשה, הייתכן להשוות תואר פניו המאירים של אברהם אבינו לפניו של לוט. אך העניין פשוט: **פניו של אברהם אבינו האירו והבהיקו מגודל התלהבותו בעבודתו את ה', ופניו של לוט הבהיקו משכרותו. ובני הדור ההוא שלא היו בעלי דעת לא ידעו שפניו של אברהם לטהים ומזהירים מרוב קדושתו ואילו פניו של לוט מבהיקים מרוב שכרותו** (מזקנים אתבונן' ח"א עמ' מא).

בנוח הצדיק

אמר הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א: אין להתגאות בהשגות גדולות או במעשים טובים, כי הכל על ידי הצדיק שבדור, והוא אצל הצדיק כעט אצל סופר (ספר המידות' ערך גאווה).

שיסתלק מן העולם. כששמע הגבאי בקשתה של האשה, לא רצה לכתוב לה קוויטל. והאשה התחילה לצעוק, למה אינו רוצה לכתוב הקוויטל.

כששמע הרה"ק מרימינוב את הקולות יצא לחוץ ושאל לפשר הקולות. וסיפר הגבאי מה בקשתה. כששמע הרה"ק מרימינוב את בקשת האשה, אמר לה, שהוא רוצה לבקר את אביה. והרה"ק מרימינוב נכנס להזקן וראה שהוא איש פשוט מאוד. ושאל אותו הרה"ק מרימינוב, האיך עברו עליו שנות נעוריו וקורות ימי חייו שבשל כך זכה לאריכות ימים מופלגת. אמר הזקן, שאינו זוכר דברים מיוחדים מה שעשה, ורוב ימיו היה בעל עגלה פשוט. והרה"ק מרימינוב שאל אותו עוד ועוד, עד שסיפר שנסע פעם עם חסידים אל הרה"ק רבי אלימלך לליצענסק לשבות שם בשבת קודש. והוא נשאר גם כן שם בליצענסק על שבת. וביום השבת, לאחר שאכל וישן קצת, חשב שילך לראות מה עושים שם החסידים אצל רבם. **כשנכנס לבית המדרש, ראה איך שהחסידים מתפללים, ופניהם היו אדומים, והעורף של רבם ראיתי שהיה יותר אדום. וחשבתי בקרבי, מסתמא שתו החסידים יין שרף חזק, ורבם שתה יותר מכולם, אולם אני שתיתי י"ש יותר מהם.**

אז הבין הרה"ק מרימינוב מפני מה זכה הזקן לאריכות ימים מופלגת, כי ידוע שכל מי שראה את רבינו הרבי ר' אלימלך זיע"א אינו מת בלא תשובה. והתחיל הרה"ק מרימינוב לדבר עם האיש דיבורים קדושים, שיש בשמים גן עדן שנותנים שכר על כל מצוה, ויש גיהנם שמענישים רח"ל על כל עבירה שעושים, ונכנסו דברי קדשו בלב הזקן ונתעורר בתשובה, והתחיל לבכות. אז הבין הרה"ק מרימינוב שיש להזקן כבר הרהור תשובה אמיתי. ואמר להזקן לחכות כי הוא כהן ורוצה לצאת לחוץ. ותיכף אחר שיצא הרה"ק מרימינוב מהבית נפטר הזקן, אז ראו גודל כח

**חשב כלל בזה הענין ובא לו בפתע פתאום
ההשגה זו. ואף שהולך המדריגה הזו ממנו
נשאר רשימה גדולה אצלו, שמזה יוכל להתחזק
בעבודתו יתברך.**

זה מעין דמעין אלף אלפים מדריגות מן
יציאת מצרים שהיה גילוי שכינה, כמאמר 'ובמורא
גדול' כו' כדי להוציאם מטומאת מצרים. ואח"כ
נסתלק מהם שהם מעצמם ילכו ממדרגה למדרגה
בימי הספירה לקבל התורה, כן הוא בכל אדם
הנלבב ילכב על ידי רבו הקדוש.

וכן ראיתי בספרי הרבי מלובלין ז"ל ואינני
זוכר באיזו ספר שלו הדברים האלו. וצדיק כזה
הוא רבי שהוא לשון 'רובה קשת', וכן מצינו
באיוב לשון רבו, פירש רש"י לשון רובה קשת,
איזה כל המלמד כו' כאילו ילדו ממש, ונקרא
בן, ועל ידי רשימה הנ"ל יוכל להשליך מעליו
כל חמדות וכסופין של עולם הזה. אשרי מי
שזכה לזה, אך צריך לשמור את עצמו מאוד
מאוד ודי להבין ('מרום הרי"ם' קונטרס 'צוף הרי"ם'
עמוד 21).

על הפסוק (בראשית טז ח): **'וַיֹּאמֶר הָגֵר
שִׁפְחַת שְׂרַי אִי מִזֶּה בָּאת וְאָנֹכִי תִלְכִּי וְתֹאמְרוּ
מִפְּנֵי שְׂרַי גְבֵרְתִּי אֲנֹכִי בְרַחַת' הַבֵּיא הַרְהִ"ק
מפילץ זיע"א בספרו 'שפתי צדיק' (אות
לט): כֵּן גַּבִּי הֵגַר שְׂרַאֲתָה מִלֵּאכִים הַשִּׁיגָה
הַתְּנַשְׂאוֹת, וְחִשְׁבָה שֶׁהִיא בַעֲצָמָה כְּדֹאֵת לֹזֶה.
עַל כֵּן הוֹקְלָה גְבִירְתָהּ בַּעֲיֵינָהּ, לִכְךָ קָרָא
לָהּ הַמֶּלֶאךָן בְּשֵׁם 'הֵגַר שִׁפְחַת שְׂרָה', בְּזֵה
הַאִיר עֵינָהּ שִׁמְעֵט הַמְּדִרְיָגוֹת שֶׁלָּהּ זִכְתָּהּ
רַק מִטַּעַם שֶׁהִיא שִׁפְחַת שְׂרָה, וְהִכִּירָה אֲמַת
שֶׁכֵּן הַדְּבָר וְעֵנְתָה מִפְּנֵי שְׂרַי גְבֵרְתִּי, וּבְזֵה
נִתְקַן טַעֲוֹתָהּ.**

סיפר הרה"ח מו"ה משה מווישגראד ז"ל
שפעם אחת היה אצל הרבי היהודי הקדוש
זיע"א, והיה אז לפניו אדמו"ר הרה"ק רבי שמחה
בונים מפרשיסחא זיע"א, ובאו לפניו להתפלל
עבור איזה חולה הנקרא 'לופט' רח"ל. ואמר
לאדמו"ר ז"ל שאמרו חז"ל 'הכל ברוח'. ואמר
לו מו"ר, שיודיע לו הפירוש של זה המאמר.
והתחיל הרב היהודי ז"ל להבינו המאמר באריכות.
ואחר שסיים אמר לו מו"ר שאינו מבין. והתחיל
הרב היהודי ז"ל פעם שנית להאריך בפשט
הדבר הנ"ל, ואמר שעדיין אינו מבין. והתחיל
הרב הנ"ל פעם שלישית להסביר לו ולהבינו.
ובתוך הדיבורים אחזו רתת זיע"א. ואחזו עצמו
בשולחן כדי שלא יפול מגודל החרדה, וצעק
בקול: אני מבין, אני מבין. והפסיק הרב הנ"ל
מדיבורו. ובוא וראה ותבין הפירוש בינה ליבא,
הלב מבין.

ועל זה וכיוצא בו אמר מו"ר שכתב באגרת
להרב ר' זושא ז"ל 'הבינה אור והמעשה רז', כי
במעשה נגזז הבינה, אבל הבינה למי שזוכה
נעשה אור גמור, וזה זוכים על ידי רבי גדול
וקדוש לאוזן שומעת שבוקעים כל חדרי לבם
של השומע עד שבא לנשמתו הארה גדולה, ואז
מבין הדברי תורה שאומר הרבי, וזה אינו בינה
אנושית, ורק מעולם העליון.

וזהו שנאמר 'ולבבו יבין ושבו' וגו', והוא
נקרא אם שרוחצת את בנה מצואתו ומטינופו,
היינו המידות רעות. ולפעמים משיגים זאת
אחר זמן, שלא בפני הרבי, כשעוסק בדברי
תורה ותפילה בביתו, בא לו הבינה באיזה דברי
תורה ששמע מהרבי בהארה גדולה ונתבטלו
כל החושים, וכמעט שיצא נשמתו, ורואה פני
הרבי כאילו היה בפניו ממש, כדי שידע
התלמיד שהשגה הזו היא מכוח הרבי, כיון שלא

כשהחכמה העליונה מתבארת

”חובר ברצון אבינו שבשמים” (לשון המחבר זי"ע)

תענוג הנפש:

משך חכמה המבואר

מושך ומאיר את עמקות החכמה בביאור משולב השווה לכל נפש הומיה

ביאורי חכמה | עיוני חכמה | פרקי תולדות מורחבים | פענוח אלפי ראשי תיבות ומראי מקומות | עימוד מרהיב ומשובב עין

אור הגולה לישרי לב

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
 ארמונר שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיז
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרונ אליך הדבר מאד

מקום גנותו של רחל אמנו

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
 והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
 - מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ☎ והגליון בדרך אליך